

Ponedjeljak, 18. novembar 2002.

Svedok C-061 (Milan Babić)

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospođo Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff).

TUŽILAC UERC-RECLAF: Dobro jutro, časni Sude, dobar dan, gospodine. Časni Sude, svedok još nije položio zakletvu.

SUDIJA MEJ: U pravu ste. Neka svedok položi zakletvu. Izgleda da svedok ima problema sa slušalicama, da ne čuje prevod. Da li sada čujete? Neka svedok pročita svečanu izjavu, molim vas.

SVEDOK C-061: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cjelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Možete da sednete, izvolite.

SVEDOK C-061: Hvala.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC UERC-RECLAF

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dobar dan, gospodine. Da li me čujete? Dobro jutro.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, čujem vas. Dobro jutro.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, svedoku treba da se predoči pripremljeni identifikacioni list za svedoke, a trebalo bi da se nađe i ispred svih vas. Ne, ne na grafoskop. To treba da se pokaže samo svedoku. Molim vas pogledajte ovaj dokument i recite nam da li je to vaše ime, datum rođenja i mesto rođenja?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to vaša nacionalnost, porodični status i zanimanje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li se na ovom dokumentu takođe nalazi i položaj na kome ste bili i pre rata?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, nudim ovaj dokument kao dokazni predmet i molim da bude pod pečatom.

sekretar: Dokaz Tužilaštva broj 354, pod pečatom.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Svedoče, tokom ovog ispitivanja obraćaćemo vam se šifrom C-061. Časni Sude, trebalo bi da narednih petnaestak minuta radimo iza zatvorenih vrata.

SUDIJA MEJ: U redu, prelazimo na privatnu sednicu.

Privatna sednica, odlukom Pretresnog veća otvorena za javnost

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala vam. Gospodine, da li se s vama razgovaralo u novembru prošle godine i januaru i februaru ove godine i to kao sa osumnjičenim licem?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Možete li da nam kažete kako je došlo do tog kontakta sa Tužilaštvom?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa nakon što sam utvrdio da se moje ime nalazi u optužnici koju je Tribunal podigao protiv Slobodana Miloševića, ja sam tražio preko nekih organizacija i pojedinaca da stupim u kontakt sa Haškim tribunalom, posebno sa Tužilaštvom, kako bih razjasnio, prije svega, svoju ulogu u događajima koji se pominju, a i da bih rekao sve ono šta znam

o tim događajima. Nakon toga je došlo do kontakta mog sa predstavnicima Tužilaštva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste vi mislili da će da vam pomogne u vašem slučaju, ukoliko budete razgovarali sa Tužilaštvom i to u svojstvu osumnjičenog lica?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, zapravo da se razjasni cijela istina i u sklopu te istine i moja uloga u svim događajima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li se protiv vas i dalje vodi istraga i to od strane Tužilaštva, vezano za vaš predmet?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Koliko sam obavješten, da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li znate da je Vojni sud u Splitu sudio vama i još osamnaestorici civila, Srba, dakle sudio vam je u odsustvu i osudio vas na 15 godina zatvora zbog krivičnog dela ugrožavanja teritorijalnog integriteta hrvatske države? Da li ste svesni toga?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, znam da je to bilo suđenje za politički delikt.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih da svedoku pokažem dokaz 352, tabulator 169. To je presuda prvostepenog suda, a tu imamo i presudu posle žalbenog postupka.

SUDIJA MEJ: Izvinite, gde možemo da nađemo taj dokument?

TUŽILAC UERC-RECLAF: To je dokazni predmet 352, nalazi se u registrotoru. Mi ćemo da predočimo ove dokumente preko ovog svedoka.

SUDIJA MEJ: Ali ne znam da smo dodelili brojeve ovim dokumentima. Možda bi predstavnik Sekretarijata (Registry) mogao da me podseti.

sekretar: Izjava data u skladu sa Pravilom 92bis nosi oznaku 351, registrator sa dokumentima 352, a presretnuti razgovori 353.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A dokazni predmet 352 se nalazi iza tabulatora 16, dakle, gospodine, molim vas da pogledate stranu 4 prvostepene presude.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: "Optuženi od 1 do 19 su počinili krivično delo ugrožavanja teritorijalnog integriteta države", to je Republika Hrvatska, "što je kažnjivo po članu 236 i tu se presuđuje kazna od 15 godina zatvora". Takođe bih htela da pogledate prvu stranu presude Žalbenog veća. To je presuda suda u Zagrebu i tu piše "Žalbeni sud", Vojni sud, navode se imena i stoji da se žalba odbacuje, budući da je bez osnova i da presuda prvostepenog suda i dalje važi. Hvala. Gospodine, tada kada je doneta presuda prvostepenog suda, da li ste vi tada znali za tu presudu? Da li ste vi na bilo koji način učestvovali u tom postupku?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne, kasnije sam čuo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste uložili žalbu na presudu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U redu. Hvala vam. U vezi sa istragom koja se vodi protiv vas ovde u Hagu (The Hague), da li ste svesni da nakon što se okonča istraga, da je moguće da će Međunarodni sud da podigne optužnicu protiv vas i to vezano za vaše lično učešće u predmetnim događajima?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, svjestan sam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Nakon dolaska u Hag, da li ste više puta razgovarali sa mnom i sa drugim članovima Tužilaštva i to prilikom priprema za vaše svedočenje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Tokom razgovora sa vama u Beogradu, razgovora sa vama u svojstvu osumnjičenog, razgovora u Beogradu i ovde, da li su vam data bilo kakva obećanja vezano za ishod predmeta koji se vas lično tiče?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Nisu mi data nikakva obećanja.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li vam je dat bilo kakav imunitet?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Dobio sam zaštitne mjere za svjedočenje ovdje, ništa drugo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su vam data bilo kakva obećanja ukoliko budete svedočili u *Predmetu Milošević?*

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Nisu mi data nikakva obećanja.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, u ovom trenutku bih htela da upozorim svedoka u skladu sa Pravilom 90(E).

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Da, mislim da bi to bilo prikladno. Gospodine C-061, morate da shvatite koji je vaš položaj, u svetlu onoga šta smo čuli, vezano za one razgovore koji su sa vama vođeni i vezano za vaš status. Kao svedok, vi možete da se usprotivite, odnosno možete da ne date bilo kakvu izjavu koja bi mogla da vas inkriminiše. To je, dakle, izjava koja bi mogla da vas poveže sa bilo kakvom krivičnom radnjom ili krivičnim delom. Ukoliko vi uložite prigovor, dakle, na tako nešto, onda će Pretno veće da odluči da li treba da vas prisili da odgovorite na pitanje ili ne. Ukoliko vas se bude nateralo da odgovorite i ukoliko vi i odgovorite, to svedočenje neće moći da se koristi protiv vas u bilo kom kasnijem krivičnom postupku i to za bilo koje krivično delo, osim za lažno svedočenje. To, u stvari, znači da imate pravo da se usprotivite da svedočite u vezi sa bilo čim što vi mislite da bi moglo da vas inkriminiše. Dakle, na vama je da uložite takav prigovor. Naravno, u vašem slučaju situacija je malo neobična, budući da se ovde nalazi vaš pravni zastupnik. U svakom slučaju, bilo je potrebno da vam se ovo objasni, kako biste znali. Gospođo Uerc-Reclaf, možete da nastavite.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala. Gospodine, nakon što ste čuli ovo upozorenje, recite nam koji su vaši motivi? Zbog čega vi svedočite danas ovde u ovom postupku? Da li možete da nam kažete?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ja želim u ovom postupku da kažem cjelokupnu istinu o događajima koji su se dešavali i o kojim ja imam saznanja i u kojima sam učestvovao. Takođe smatram da snosim određenu odgovornost za sve ono što se dešavalo u tom periodu na prostoru bivše Jugoslavije i očekujem da će se pravilno oceniti moja uloga i od strane tužioca i od ostalih institucija na ovom Tribunalu, ako do toga dođe.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pre rata, sada bih samo htela da prođem neke položaje na kojima ste bili pre rata i dovoljno je da odgovarate

samo sa da ili sa ne, budući da ćemo kasnije detaljno da se bavimo nekim stvarima. Pre rata, da li ste bili član Saveza komunista Hrvatske?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste učestvovali na posljednjem Kongresu Saveza komunista Hrvatske koji je održan u Zagrebu 19. decembra 1989. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Tom prilikom da li je Savez komunista doneo odluku da bude nezavisan, odnosno da se odvoji od Saveza komunista Jugoslavije, odnosno da postane Savez komunista Hrvatske?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej (May), zašto smo na privatnoj sednici?

SUDIJA MEJ: Evo, sad je uključen mikrofoni. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Zašto je ovo privatna sednica? Svedok je zaštićen. Ne vidi mu se lik, menja mu se glas. Zašto je privatna sednica sa ovim pitanjima?

SUDIJA MEJ: Gospodo Uerc-Reclaf, zašto je potrebno da budemo na privatnoj sednici?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa sada prolazim kroz sve položaje koji su veoma specifični.

SUDIJA MEJ: U redu, ali molim vas da to učinite brzo, pogotovo što ste rekli da ćete na to da se vratite detaljnije tokom javne rasprave.

SUDIJA KVON: U rezimeu datum rođenja nije tačan. Da li ste svesni toga?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ne razumem šta mislite pod tim?

SUDIJA KVON: Na privatnoj smo sednici. On je rođen 1956. godine. Ovde stoji 1959. godine. To nije tačno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da, u pravu ste, 1956. godine. Gospodine, još uvek niste odgovorili na moje poslednje pitanje.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U februaru 1990. godine, da li ste postali član SDS-a u Hrvatskoj?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Aprila ili maja 1990. godine, da li ste postali predsednik Opštinskog odbora SDS-a i to za opštinu Knin?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste kasnije postali predsednik Glavnog odbora SDS-a?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Glavnog odbora, Regionalnog odbora SDS-a Krajine, za Krajinu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da. I koliko dugo ste na tom položaju bili?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa nekoliko meseci u drugoj polovini 1992. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Osim položaja u SDS-u, da li ste vi takođe postali i predsednik opštine Knin?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koliko dugo ste bili na tom položaju?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Oko četiri godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste takođe postali i predsednik Zajednice opština Severne Dalmacije i Like?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste postali predsednik Srpskog nacionalnog vijeća u jednom određenom trenutku?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste postali predsednik Izvršnog vijeća SAO Krajine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koliko dugo ste bili na tom položaju? Od kada do kada?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Od 21. decembra 1990. godine, do 30. aprila 1991. godine u funkciji privremenog predsjednika Izvršnog vijeća, a od 30. aprila 1991. godine do 9. maja 1991. godine, predsjednik Izvršnog vijeća SAO Krajine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste u jednom trenutku takođe postali i predsednik Vlade SAO Krajine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je. 29. maja 1991. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Do kada?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Do decembra, do 19. decembra 1991. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada je osnovana Republika Srpska Krajina, da li ste vi bili njen prvi predsednik?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A koliko dugo ste na tom položaju bili?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Od 19. decembra 1991. godine do 16. februara 1992. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: 1993. godine i 1994. godine da li ste vi učestvovali na izborima i to protiv Milana Martića?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Učestvovao sam na izborima i to za predsjednika Republike Srpske Krajine, a Milan Martić je bio jedan od kandidata.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste 1994. godine dobili određenu funkciju u Vladi RSK?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, postao sam ministar spoljnih poslova u Vladi Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste, na kraju, ponovo 1995. godine postali predsednik RSK?

SVEDOK C-061 (BABIĆ) – ODGOVOR: Postao sam predsednik Vlade Republike Srpske Krajine 27. jula 1995. godine, do 5. avgusta 1995. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, sada možemo da se vratimo na javnu raspravu.

(otvorena sednica)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da, hvala vam. Uz pomoć poslužitelja htela bih da pokažem svedoku ovu kartu. To je dokaz broj 326, tabulator 11. Gospodine C-061, naslov ove karte je Republika Srpska Krajina. Da li vam je poznata ova karta?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste.

SUDIJA MEJ: Gospodo Uerc-Reclaf, da li je ova karta dokazni predmet? Ne sećam se.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Radi se o novoj karti.

SUDIJA MEJ: Molim onda broj, odnosno kopiju. Izgleda da imamo samo jedan primerak.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Mi smo sve kopije dali predstavniku Sekretarijata i mislim da smo obezbedili kopije za sve sudije. Gospodine, da li možda sa sobom imate original ove karte?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Imam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste vi tu kartu dali, obezbedili Tužilaštvu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, original ove karte je daleko boljeg kvaliteta i možda bi bilo korisnije da se ta karta stavi na grafoskop. Ako biste

mogli da dozvolite svedoku da koristi svoju kartu, budući da je to original ovih kopija.

SUDIJA MEJ: Da, da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine, možete da se koristite vašom kartom. Časni Sude, originalna karta ima dve strane. Na jednoj strani je karta koju imamo, a sa zadnje strane se nalaze i fotografije i takođe određeni tekst onoga šta može da se vidi na karti. Prevod svega toga bi trebalo da imate priložen uz samu kartu, a prevod ide na karti s leva na desno, a to isto važi i za zadnju stranu. Gospodine, molim vas da okrenete stranu na kojoj se vidi karta. Recite nam da li znate ko je načinio ovu kartu? Je li to piše možda na karti?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Piše pozadi. Ne vidi se baš najbolje ... Izdao je "Vojno izdavački" ... Izdala je Novinsko-izdavačka organizacija, Vojska ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to vojno izdavaštvo, odnosno preduzeće koje se bavilo vojnim izdavaštvom u RSK ili su oni bili pod Vojskom Jugoslavije ili možda nekim drugim?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Vojskom Jugoslavije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada je sačinjena ova karta? Da li to tu stoji?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 1994. godine. Prilično je nejasno. Samo trenutak, primetio sam negdje u tekstu da se kaže 1994. godina, posle izbora u Krajini koji su bili 1993. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine svedoče, na ovoj stranici gde se nalazi karta, odnosno, molim vas, vratite se ponovo na tu stranicu s kartom, dakle, tu vidimo jednu kartu. Molim da se okrene tako da ovaj plavo osenčeni deo bude u sredini. Svedoče, u sredini ove karte vidimo teritorijalnu distribuciju Srba u Hrvatskoj po gradovima, prema popisu stanovništva iz 1990. godine, oprostite, prema popisu od 31. marta 1981. godine. Plava boja, označava Srbe, je li tako? Da li je to šta mi vidimo na ovoj karti, dakle, procenat Srba u dotičnim regijama?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je situacija bila slična 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Još uvek smo na ovoj stranici s kartom. U desnom uglu vidimo jednu kartu koja prikazuje genocid koji su ustaše počinile nad srpskim stanovništvom u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Zašto se to nalazi na ovoj karti? Možete li da nam date objašnjenje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa ovo je u jednom kontekstu u kom je pominjanje genocida nad srpskim narodom koji je počinjen u Drugom svjetskom ratu. Taj kontekst jeste poruka Srbima da Srbi moraju da vode računa šta im je učinjeno od strane hrvatskih ustaša za vrijeme Drugog svjetskog rata i da se to ne ponovi u oružanim sukobima koji su otvoreni u Hrvatskoj, a prema ovoj mapi i na teritoriji Bosne i Hercegovine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ispod ove zelene karte vidimo jedan plavo osenčeni, uokvireni deo sa nekim statističkim podacima koji se tiču etničkog sastava stanovništva u Istočnoj Slavoniji, Zapadnom Sremu i Baranji. Molim vas pokažite nam, molim vas da presložite drugačije kartu, jer bismo trebali da vidimo onaj deo, e tako, taj deo karte treba da bude otvoren. Gospodine svedoče, molim vas pokažite nam to područje, dakle područje Istočne Slavonije, Zapadnog Srema i Baranje. Morate još malo da pomerite kartu da možemo da vidimo.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je ova oblast ovdje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U redu. Ovaj plavo osenčeni, uokvireni tekst kaže sledeće "stanovništvo, 135.800", zatim navodi i procenat 95 posto Srba, četiri posto Hrvata i jedan posto ostalih. Zna li možda odakle dolaze ovi statistički podaci, odnosno od kada oni datiraju?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je procjena vojske u tom periodu, znači od 1993. godine do 1994. godine.

SUDIJA KVON: Rekli ste u donjem desnom uglu karte, je li tako?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da, tako je, časni Sude. Međutim, nije potrebno da to stavimo na grafoskop, jer nas zanimaju područja, relevantna područja. Recite nam, molim vas, 1990. i 1991. godine, kakva je bila situacija?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Samo trenutak: da li govorite o ovoj tabeli ili o onoj tamo?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Govorim o tabeli u desnom delu karte, dakle plavo osenčeni, uokvireni tekst na desnom delu karte gde je reč o Istočnoj Slavoniji, Zapadnom Sremu i Baranji, a statistički podaci kažu 95 posto Srba, četiri posto Hrvata, jedan posto ostalih. Moje pitanje je kakva je bila situacija 1990. i 1991. godine, ako znate?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ja još uvijek nisam pronašao to o čemu pričate. Da li se to odnosi na Istočnu Slavoniju?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da. Da, ja idem redom kroz ovaj plavo osenčeni uokvireni tekst s leva, dole. Prvo imamo Istočnu Slavoniju, Zapadni Srem i Baranju. Vidite li to sada?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, sada razumijem. Hoćete li, molim vas, ponoviti pitanje?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pitanje je bilo kakav je bio etnički sastav stanovništva 1990. i 1991. godine u tom području, ako znate, i to otprilike?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Na teritoriji Istočne Slavonije, Zapadnog Srema i Baranje etnički sastav stanovništva je bio otprilike pola-pola. Polovina Srba, polovina Hrvata, a bilo je nešto i ostalih.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dobro. Sledeća regija je Banija. Ovde se kaže da ...

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Uerc-Reclaf, meni ovo nije baš jasno. Ovaj tekst o kome vi govorite, koji se nalazi na karti, uokvireni tekst nije na engleskom. Mi bismo to trebali da pratimo iz ovog ovde dokumenta, je li tako?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, časni Sude, imamo ga samo u ovom formatu.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, podaci koje smo sada čuli odnose se na područje Istočne Slavonije, Zapadnog Srema i Baranje.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, tako je.

SUDIJA ROBINSON: Ali se, izgleda, ne poklapa sa onim šta vidimo ovde. Govorite li o drugoj stvari?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Mi sada zapravo upoređujemo situaciju kakva je bila 1993. godine. Dakle, to je situacija koju vidite na karti, a ja sada pitam svedoka kakva je situacija bila 1990. i 1991. godine. To nije na karti. Ovde će da nam pomogne znanje svedoka.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dakle, pređimo na Baniju. 1993. godine, po ovoj karti, stanovnika je 82.406. Etnički sastav stanovništva za ovo područje je 97 posto Srba, dva posto Hrvata, jedan posto ostalih. Moje prvo pitanje u vezi s tim bi bilo gde se nalazi, pokažite nam na grafoskopu, molim vas, Banija na ovoj karti, kako bi sudije znale gde je to područje, a onda ćete da nam kažete kakav je bio etnički sastav tog područja 1990. i 1991. godine. Evo, svedok sada pokazuje područje Banije. U redu. Recite nam, molim vas, kakav je bio etnički sastav 1990. i 1991. godine u tom području?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Oko 75 posto su bili Srbi, a ostalo su bili ostali narodi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sećate li se možda koliko je Hrvata тамо živelo 1990. godine, otprilike, naravno?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Oko trećina, 25 do 30 procenata.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sad ćemo da pređemo na Kordun. Prvo, molim vas, pokažite nam ga na karti.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je područje Korduna.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na karti za 1993. godinu za područje Korduna postoje sledeći podaci: 98 posto Srba, dva posto Hrvata. Kakva je bila situacija, ako znate, 1990. godine?

prevodioci: Približite se mikrofону, molim vas.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Oko 75 do 80 posto su bili Srbi, 20 do 25 posto su bili Hrvati.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pređimo na Liku. Pokažite nam, molim vas, područje Like na karti.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je područje Like.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na karti za područje Like stoji 48.389 stanovnika od kojih 93 posto Srba, pet posto Hrvata i dva posto ostalih. Molim vas recite nam kakva je situacija bila 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 1990. godine bilo je dvije trećine ili čak tri četvrtine Srba ili, bolje rečeno, oko 75 posto do 80 posto Srba, a 20 do 25 posto Hrvata i ostalih.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Severna Dalmacija. Pokažite nam to područje na karti, molim vas.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je područje sjeverne Dalmacije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na karti stoji da je stanovnika bilo 87.000, a da je etnički sastav bio 90 posto Srba, dat je takođe procenat za ostale. Možete li da nam kažete kakva je situacija bila 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Otprilike 80 posto Srba su bili, a 20 posto Hrvata.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na karti stoji 10 posto ostalih u severnoj Dalmaciji. Misli li se na Hrvate ili na nekog drugog?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa u etničkoj strukturi stanovništva za vrijeme popisa navodi se da su bili prisutni Hrvati, Srbi i oni koji su se izjašnjavali kao Jugosloveni. U manjem jednom procentu su bili ostali narodi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I poslednje područje koje nas sada zanima je Zapadna Slavonija. Međutim, do sada smo čuli brojne dokaze u vezi sa tim pa nam ne trebaju dodatna objašnjenja. A sada, molim vas, okrenite drugu stranicu, odnosno poledinu ove stranice, jer bih u vezi s tim htela nešto da vas pitam. Dakle, poledina karte. Časni Sude, na stranici broj 3 vašeg prevoda videćete listu opština RSK kojih ima 28. Jeste li našli spisak opština? Jeste li ga našli, gospodine? Imam samo dva pitanja u vezi s tim. Opština pod brojem 23 je Plaški.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne znam da li su ovdje po brojevima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine svedoče, tu je jedna fotografija, fotografija Knina. Ispod toga ...

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Našao sam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Imam pitanje u vezi s brojem 23, Plaški. Kada je to postalo opština?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Priznati su kao opština i ušli su njihovi predstavnici u Skupštinu Republike Srpske Krajine u decembru mjesecu 1991. godine, znači u tom periodu oni su se konstituisali u opštinu na način da su prije, početkom 1991. godine bili dio opštine Korenica, a izdvojili su se iz Korenice znači negdje, izdvajali su se, da kažem preciznije, iz opštine Korenica, znači možda negdje u jesen 1991. godine, ali konačno, njihova delegacija je bila prisutna u opštini Republike Srpske Krajine, pardon, u Skupštini SAO Krajine u decembru mjesecu 1991. godine. Znači tačno vrijeme konstituisanja ja ne mogu reći. Konstituisali su se, znači, prije decembra ili krajem novembra 1991. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A grad Plaški, da li je on pre tog perioda bio deo opštine Ogulin u Hrvatskoj?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Mjesto Plaški i nekoliko okolnih naselja bili su 1990. godine dijelovi opštine Ogulin, ali su se početkom 1991. godine, referendumom, mjesto Plaški i nekoliko okolnih naselja sa srpskim stanovništvom, pripojili opštini Korenica.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Moje drugo pitanje odnosi se na broj 26, na Srpsku opštinu Zadar. Kada je uvedena Srpska opština Zadar i koja sela, odnosno koja mesta su potpala pod tu opštinu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Iz bivše opštine Zadar koji je bio opština 1990. godine, dva srpska naselja, mislim Donji Zemunik i Smoković, pripojila su se referendumom početkom 1991. godine opštini Benkovac i takvo je stanje bilo tokom 1991. godine. Da li 1992. ili 1993. godine, ne znam tačno kada je konstituisana opština, kako ovde piše "Srpska opština Zadar", ali ona je definisana na izborima koji su bili u Krajini, Republici Srpskoj Krajini krajem 1993. godine, kao Srpska opština Zadar, sa jednim delegatom u Skupštini Republike Srpske Krajine. Što je tačno obuhvatalo Srpsku opštinu Zadar? Znači moglo bi se reći dio teritorije bivše opštine Zadar koja je bila pod kontrolom Republike Srpske Krajine, odnosno Jugoslavije do maja 1992. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je obuhvatala i sela Škabrnja i Nadin?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Teritorijalno da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I još?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 1993. i 1994. i 1995. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na poledini karte vidimo još jedan tekst koji nosi naslov "Republika Srpska Krajina". Tu vidimo neke podatke o području o kom smo upravo sada razgovarali i u vezi s tim imam samo nekoliko pitanja. Tu stoji da je administrativni centar severne Dalmacije Knin. Da li je to zaista i bilo tako?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Takođe stoji u vezi sa severnom Dalmacijom da je to područje bilo relativno nerazvijeno. Da li je takva situacija trajala čitavo to vreme?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Izvinjavam se, zapravo sam odgovorio na prethodno pitanje. Knin je predstavljao, Knin nije bio formalno administrativno sjedište severne Dalmacije, već glavno mjesto, u tom smislu je bio sjedište severne Dalmacije. Odgovor na drugo pitanje je da, to je bilo pretežno nerazvijeno područje, kao i ostali dijelovi Republike Srpske Krajine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Jedno pitanje u vezi s Banijom. U Baniji se navode pet opština: Petrinja, Glina, Kostajnica, Dvor na Uni i Caprak, sela Dubica, Cerovljani i Bačin, jesu li oni deo Kostajnice?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na poledini mape imamo još jedan tekst s naslovom "Kako je došlo do stvaranja Republike Srpske Krajine". Molim vas da to nađete. Detalje ćemo kasnije da vidimo. Za sada imam jedno pitanje u vezi sa prvim pasusom. Časni Sude, ovaj tekst naći ćete na stranici 9 engleskog teksta. Ovde stoji sledeće: "1989. godine srpski narod je odgovorio na sve agresivniji hrvatski šovinizam tako što je uspostavio Srpsko kulturno društvo 'Zora' u Kistanju, stvaranjem zajedničkog fronta u pogledu nacionalnih simbola i mitova". Kada je uspostavljeno ovo društvo i koji je bio njegov zadatak?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Društvo je prvi puta uspostavljeno početkom jula meseca 1989. godine, ali je formalno priznato, legalizovano kao Srpsko kulturno društvo "Zora" u jesen 1990. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ko ga je osnovao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Osnovali su ga ljudi srpske narodnosti iz te oblasti, sa područja Knina, Benkovca, odnosno s područja Dalmacije i Like. Predsjednik društva bio je Jovan Opačić iz Knina.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gotovi smo sa ovim dokaznim predmetom. Možete da ga odnesete. U vreme dok ste još bili član Saveza komunista Hrvatske, da li je područje Knina imalo određenu posebnu reputaciju unutar Saveza komunista?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Od februara 1989. godine i od jula 1989. godine, Knin je u krugovima Saveza komunista Hrvatske, odnosno tada vladajuće partije označavan kao srpsko nacionalističko središte zbog događaja koji su se u februaru, junu i julu mesecu te godine dešavali na području Knina.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kakvi su se događaji desili?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: U februaru 1989. godine, za vreme štrajka albanskih rudara u rudniku "Trepča" na Kosovu, na prostoru čitave Jugoslavije se oko tog događaja dešavala jedna politička polarizacija. Savez sindikata Hrvatske podržao je štrajkače Albančce u rudniku "Trepča". Istovremeno je u Beogradu održan veliki miting podrške politici Republike Srbije u vezi sa tim događajima u Trepči (Trepce). I to je u Kninu izazvalo solidarnost sindikata, vodećih sindikata u velikim fabrikama, "Tvornici vijaka", na preradi i drugima, solidarnost sa politikom koju je Beograd vodio u odnosu na događaje na Kosovu i protest protiv centrale Saveza sindikata Hrvatske u Zagrebu koja se solidarizovala sa štrajkačima u Trepči.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U redu, hvala. Ne trebaju nam svi ti detalji. Hvala. Zanima me da li se nešto dogodilo na Kosovu Polju u blizini Knina?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Proslava godišnjice Kosovske bitke održana je te godine na Kosovu Polju kod Knina, nekoliko dana posle velike proslave godišnjice Kosovske bitke na Kosovu Polju (Fushe Kosove) kod Prištine (Prishtine). To je bila ceremonija u kojoj su učestvovali mnogi sveštenici, episkopi Srpske pravoslavne crkve, to je bio jedan kulturni događaj koji se

na kraju ceremonije pretvorio u politički incident, kada je predsjednik novoosnovanog društva Jovan Opačić ...

SUDIJA MEJ: Gospodine svedoče C-061, mi smo do sada već čuli dokaze o tim stvarima od drugih svedoka. To vam je verovatno jasno, tako da nam ne trebaju dodatni detalji. Ako dozvolite, ja bi hteo samo da naglasim da je značaj vašeg svedočenja u vezi s tim eventualni efekat koji su ti događaji imali u vašem području i o čemu vi možete da govorite.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ono šta se dogodilo na Kosovu Polju blizu Knina, da li je društvo u celini u Hrvatskoj to doživelo kao nacionalistički događaj?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Predstavnici vladajuće partije Saveza komunista Hrvatske i pretežan dio članstva koji je dolazio iz hrvatskog naroda je to kvalifikovao kao srpski nacionalistički događaj.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zašto ste postali član SDS-a, možete li to da nam objasnite?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa sobzirom da sam pratio događaje oko političke pozicije vladajuće partije u Hrvatskoj, Saveza komunista Hrvatske i njen odnos prema Kninu i kninskoj regiji, lično sam smatrao da je potrebna nova partija koja bi zastupala specifične interese te regije. To je bio jedan od razloga zašto sam pristupio SDS-u kao stranci koja je pored opšteg demokratskog programa i reforme društva imala i taj jedan posebni programski dio koji se odnosio na poboljšanje ekonomskog položaja tog prostora i te regije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su Srbi u Hrvatskoj bili u nepovoljnijem položaju tada u to vreme?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Činjenica je da su opštine koje su pretežno naseljene Srbima u Hrvatskoj bile, spadale u ekonomski nerazvijena područja. S druge strane postojala su shvatanja kod nekih Srba da je prethodna komunistička vlast vodila određenu diskriminaciju i potiranje jezičkog identiteta Srba na tom prostoru, na prostoru Hrvatske. Takođe, u to vrijeme vođena je isto jedna medijska kampanja, da kažem propaganda koja je davala prikaz stanja srpskog naroda u Hrvatskoj na način koji je, jednostavno je prikazivan njihov položaj kao lošiji u odnosu na većinski hrvatski narod.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ta kampanja u medijima, da li možete da nam kažete ko je vodio tu kampanju?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tu kampanju vodili su državni mediji Srbije, iz Beograda posebno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste vi prisustvovali osnivačkom skupu SDS-a u Kninu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada je bio održan taj skup i gde?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 17. februara 1990. godine, na trgu ispred železničke stanice u Kninu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koliko ljudi je prisustvovalo tom skupu i ko je bio predsednik te nove stranke?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Prisustvovalo je oko 5.000 do 10.000 ljudi i predsjednik stranke postao je akademik, profesor doktor Jovan Rašković iz Šibenika.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, zamolila bih da pređemo na privatnu sednicu kako bih postavila dva pitanja koja se tiču položaja ovog svedoka u odnosu na ta događanja.

Privatna sednica, odlukom Pretresnog veća otvorena za javnost

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala. Gospodine, da li ste vi održali govor na tom skupu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, ja sam, meni je ponuđeno da se obratim skupu održanom od strane inicijatora Jovana Opačića i ja sam održao jedan kratak govor, ne više od dva ili tri minuta.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A zašto je vama bilo ponuđeno da održite govor? Da li ste vi u to vreme već dosta bili uključeni u politiku, odnosno recite nam zašto?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, slučajno sam imao kontakte sa organizatorima skupa, Jovanom Opačićem i Markom Dubijanićem u vezi nekih pro-

storija koje su oni tražili za društvo i ja sam pitao kako napreduju pripreme za skupštinu i tim povodom je Jovan Opačić ponudio "dokторе, da li biste se i vi obratili skupu", što sam ja prihvatio.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Povlačim pitanje. Postaviću ga na javnoj sednici. Gospodine, šta ste rekli tokom tog kratkog govora?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa u toku tog govora bio sam zaista pod utiskom onoga što sam vidio na proputovanju između Zagreba i Knina, kad sam se vraćao s partijskog kongresa i razmišljao sam o novinskim natpisima koji su tu to vrijeme bili, posebno u magazinu "Duga" kako su srpske crkve porušene u toku Drugog svjetskog rata neobnovljene, kako su se one zapuštale, kako se narod preseljava sa Nacionalnog parka "Plitvice" i to je za mene, ovako, bila jedna impresivna slika. Onda sam ja na tom skupu u svom prvom političkom obraćanju pomenuo da nam je protekli režim doneo pustinju između Karlovca i Knina, što je prihvaćeno sa odobravanjem od strane učesnika Skupštine i podržao sam osnivanje SDS partije, kao partije koja će se brinuti o interesima ljudi tog kraja. To je bio razlog da me jedan od članova predsjedništva Skupštine, predloži u Glavni odbor.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sada možemo da se vratimo na javnu sednicu.

(otvorena sednica)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Spomenuli ste Jovana Opačića. Na kom je položaju on bio tada u to vreme?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Bio je predsjednik Srpskog kulturnog društva "Zora" i jedan od političkih lidera u SDS-u, iako nije formalno bio potpredsjednik SDS-a ili tako nešto.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su predstavnici političkih partija iz Srbije prisustvovali skupovima?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Bilo je dosta predstavnika stranaka. Glavni predstavnik je bio predstavnik Demokratske stranke, Kosta Čavoški.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su prisustvovali predstavnici stranke gospodina Miloševića?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne znam. Nisam dovoljno poznao te ljude.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je gospodin Milošević politički podržavao Jovana Raškovića? Da li vam je to poznato?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa moj utisak je bio da je nakon osnivanja SDS-a i neko vrijeme, možda do sredine rata, da SDS nije uživao podršku Beograda, odnosno Slobodana Miloševića, ali nakon početka rata 1991. godine, barem kroz medije se moglo osjetiti da ta podrška postoji. Da li je lično podržavao Jovana Raškovića, ja to ne mogu sa sigurnošću reći, ali Rašković je održavao kontakte sa tadašnjim predsjednikom Srbije, gospodinom Miloševićem.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dok se formirala SDS u Hrvatskoj, da li je već postojala stranka koju je predvodio Borislav Mikelić?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Postojala je frakcija u Savezu komunista Hrvatske koju je predvodio Borislav Mikelić. Od te frakcije je početkom leta formirao Socijalističku partiju Hrvatske, jugoslovenske orijentacije koja je kasnije bila u vezi sa grupom levih partija u Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja, sada bih pokazala svedoku program SDS. To je dokazni predmet broj 353, tabulator 1. Da li je ovo platforma SDS, program SDS od 17. februara 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pogrešno sam rekla, radi se o dokaznom predmetu 351, a ne 353, tabulator 1. Gospodine, ako pogledamo prvih pet strana ovog dokumenta, da li se tu spominje opoziciono delovanje SDS-a prema komunizmu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, svakako. To je osnovni programski pristup i ukidanje monopola tadašnje vladajuće komunističke partije i uvođenje višestranačkog sistema i ukidanje političkog sistema i ekonomskog sistema koji je do tada uspostavila Komunistička partija i stvaranje novog političkog i ekonomskog sistema, zasnovanog na višestranačju i tržišnoj privredi i privatnoj svojini.

SUDIJA ROBINSON: Gospođo Uerc-Reclaf, na koji način se tu vidi suprotstavljanje SDS-a komunizmu?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa u ovoj platformi ima dosta delova koji se na to odnose. Ja mogu da pročitam.

SUDIJA ROBINSON: Pa bolje bi bilo da to svedok uradi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine C-061, molim vas da nam skrenete pažnju na delove ove platforme gde se vidi, odnosno gde stoji da se SDS suprotstavlja komunizmu, Komunističkoj partiji i da teži demokratskim promenama?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je na prvoj strani, ali prolazi kroz cio tekst, ali zadnji pasus na toj stranici, komunistički pokret, gdje se kaže da je doživio krah. Citiram: "No bez obzira na ponekad vrlo visok uspjeh, ovaj pokret doživio je istorijski krah". Onda ova rečenica sledeća: "Taj pokret postao je glavna prepreka za uspostavljanje političke demokratizacije u ovoj zemlji. Izlazak iz krize koja je ne samo politička i ekonomska, već i etička, vidimo u stvaranju novih partija i pokreta".

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Postoji još jedan ...

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa mi možemo proći kroz cio tekst, ako mi slite da je to potrebno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pa ako biste mogli da nađete još jedan citat u vezi sa tim, to je na četvrtoj strani engleske verzije, a na BHS verziji to je paragraf koji počinje rečima "spremni smo da saradujemo sa svim strankama koje traže demokratski izlaz iz ove situacije. Naravno, mi smo opoziciona stranka i prirodno naginjemo ka drugim, ostalim opozicionim partijama, ali nećemo prihvatiti da saradujemo sa bilo kojim agresivnim ili represivnim strankama, a pogotovo ne sa onima koje zagovaraju nacionalni egocentrizam, mržnju i etničku paranoju". Da li ste našli taj deo koji tako, otprilike, glasi?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Sjećam se toga. Sjećam se tog dijela jako dobro, samo treba da ga pronađem. Rekli ste na strani 4?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: To je na četvrtoj strani engleske verzije, dva paragrafa iza onog paragrafa koji ste pročitali. Dakle, dva paragrafa nakon onog paragrafa koji ste pročitali pre minut.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, pronašao sam. To je na stranici 2 kod mene.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da. Sada bih vas zamolila da predete na paragraf čiji je naslov "Sistem vlade i etničko pitanje. Državno uređenje i nacionalno pitanje". To je na strani 5 vašeg teksta, a na engleskoj verziji strane 8 i 9. Tu prvo stoji "nacionalno pitanje za Srpsku demokratsku stranku je prvenstveno demokratsko pitanje", a onda par redova iza toga ponovo stoji "nerešeno nacionalno pitanje". Šta se pod time podrazumevalo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Što se tiče nacionalnog pitanja u Hrvatskoj, smatralo se da ono, što se tiče srpskog naroda, nije riješeno na zadovoljavajući način. Prostori na kojima su živili Srbi su administrativnom podelom Hrvatske loše prekomponovani, pripali su većim opštinama i na taj način su postali periferija i politička i ekonomska. Smatralo se da ti prostori na kojima žive Srbi zbog toga doživljavaju i ekonomsko nazadovanje i demografsku depopulaciju i na tome je bilo zasnovano nacionalno pitanje. Takođe, što se tiče kulturnog položaja srpskog naroda, zapostavljen je srpski jezik, pismo, štampa, kulturne ustanove, školski programi i tako dalje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sada bih htela da vam skrenem pažnju na vašu šestu stranu, strana 11 engleske verzije, naslov je "Demokratski federalizam". Tu stoji: "Smatramo da sudbina srpskog naroda u Hrvatskoj zavisi od demokratskog federalizma. Stoga se opredeljujemo za federativno unutrašnje uređenje Jugoslavije, pod uslovom da ga prihvate svi narodi koji sastavljaju Jugoslaviju". U ovom poglavlju koje se bavi demokratskim federalizmom, da li to znači da se već tu spominje teritorijalna autonomija unutar federalnih jedinica?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne u ovom pasusu, ali u drugim pasusima se pominje. U drugim dijelovima se pominje, ali se ovdje naglašava opredjeljenje za model državnog uređenja Jugoslavije kao demokratske federacije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li to podrazumeva srpsku autonomiju unutar Hrvatske? Da li je SDS smatrao da ta srpska autonomija treba da postoji u okviru Hrvatske?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: U drugim dijelovima u ovom dokumentu postoji specijalni, posebni dio o tome. Konkretno rečeno, Srpska demokratska stranka zalagala se za novu administrativnu podjelu u Hrvatskoj. Ona se zalagala za teritorijalnu autonomiju tamo gdje geografski, historijski ili ekonomski i nacionalni razlozi to omogućavaju i zahtjevaju.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U stvari, u sledećem paragrafu malo niže stoji: "Nužno je osigurati ustavne mogućnosti da se u okviru pojedinih federalnih jedinica obrazuju teritorijalne autonomije, ukoliko to stanovništvo na teritorijama sa posebnim etničkim sastavom ili kulturno-istorijskim identitetom referendumom odluči". Dakle, to je taj isti deo zadnji paragraf tog dela, tog poglavlja. Časni Sude, to je strana 12, pri dnu strane 12 i pri vrhu strane 13 engleske verzije. Da li ste našli taj deo, gospodine C-061? Sedma strana. To je zadnji paragraf pre sledećeg naslova, pre četvrtog poglavlja.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Na kojoj strani je to?

TUŽILAC UERC-RECLAF: To je strana 7, poslednji paragraf pre sledećeg poglavlja, pre sledećeg poglavlja, IV, "Tržišna privreda". Možda bismo mogli da pomognemo jednom drugom kopijom?

SUDIJA MEJ: Da, ako imate to obeleženo na kopiji. Gospodine C-061, pogledajte ovu obeleženu kopiju, molim vas. Gospođu Uerc-Reclaf, možda biste mogli da ponovite pitanje.

SVEDOK C-061: Našao sam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dakle, moje pitanje je bilo da li se u to vreme već razmatrala srpska autonomija u okviru Hrvatske, dakle, u određenim delovima?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: U načelu, konkretno ne.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to, manje-više, podrazumevalo kulturnu autonomiju?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To bi se procesno moglo reći. Podrazumevalo je regionalnu i lokalnu samoupravu. Znači u tom smislu: teritorijalna autonomija sa lokalnom opštinskom samoupravom i regionalnom samoupravom.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dobro. Ako krenemo dalje, vidimo da se navode programski ciljevi Srpske demokratske stranke. To je strana 13 engleske verzije ovog dokumenta. Evo, zamolila bih poslužitelja da predoči ovaj obeleženi deo svedoku. Gospodine, dakle, imamo cilj broj 8 koji glasi: "Jugoslovenski demokratski federalizam obavezan je da osigura uslove i mogućnosti u okviru pojedinih federalnih jedinica kako bi se obrazovale teritorijalne autonomije ukoliko stanovništvo na teritorijama sa posebnim etničkim sastavom ili kulturno-istorijskim identitetom to referendumom odluči". Da li ste to imali na umu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Takođe imamo i cilj broj 15. To je na strani 17 engleske verzije za sudije. Da li ste našli taj deo, gospodine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U redu. U tom cilju se navodi sledeće: "Dosadašnja jednopartijska politika nas je dovela u neprihvatljivu situaciju. Pojedini delovi Hrvatske u kojima pripadnici srpskog naroda čine većinu stanovništva privredno su zaostali i nerazvijeni". Onda malo niže stoji "ekonomska situacija i ekonomski položaj Srba u tim oblastima je loš i postaje sve lošiji i sve nepovoljniji". To ste već spominjali, zar ne, nezadovoljstvo Srba njihovom ekonomskom situacijom?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ako pogledamo cilj broj 16, tu se spominje regionalna podela Hrvatske. Tu stoji: "Regionalna podela Hrvatske je zastarela i ne odgovara modernim principima zajedničkog življenja, a pogotovo ne istorijskim interesima srpskog naroda". Da li biste mogli da objasnite šta to znači, zašto je regionalna podela Hrvatske bila protiv istorijskih interesa srpskih naroda?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: U ovom smislu da su se područja na kojima su Srbi živili kao domicijalan narod, administrativno nalazila na periferiji, da su bila na periferiji administrativnih jedinica i da je to bio uzrok njihovog ekonomskog zaostajanja i demografske depopulacije.

SUDIJA MEJ: Sada je 10.30. Da li je ovo zgodan trenutak da napravimo pauzu?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, budući da nam je potrebno još pet minuta za ovaj dokument.

SUDIJA MEJ: U redu. Sada ćemo da napravimo pauzu. Gospodine C-061, sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta. Molim vas imajte na umu da tokom ove pauze i svih budućih pauza ni sa kim ne razgovarate o svom svedočenju, sve dok se ono ne završi, a to uključuje i članove Tužilaštva. Dakle, pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Potrebno je da se svedoku uključi mikrofona. Da li nas čujete?

SVEDOK C-061: Da, hvala.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Časni Sude, zaboravila sam da, kada smo govorili o mapi koju je svedok imao, zaboravila sam da pomenem da je ona novi dokaz. Uključićemo je u dokaz broj 326, u bajnder mapa. To je novi dokaz, moram to zvanično da prijavim. Gospodine svedoče, kada ste govorili o cilju broj 16, pomenuli ste nezadovoljstvo regionalnom podelom, odnosno regionalnom organizacijom Hrvatske kao i nepovoljan položaj srpskog naroda. Da li je ta regionalna podela Hrvatske bila nešto novo, nešto šta je uvela nova hrvatska vlast ili je to postojalo i pre 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je postojalo prije 1990. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Znači to nije bilo ništa novo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne, nije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U istom ovom dokumentu, malo dalje, imamo Statut Srpske demokratske stranke. U engleskoj verziji počinje na strani 20, a kod vas počinje na stranici 12, dakle na BHS verziji. U vezi s tim samo nekoliko stvari. U članu broj 6 spominje se činjenica da je sedište stranke u Kninu. Da li je to zaista tako bilo odlučeno?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A u članu 7 navode se organi stranke, to su Skupština, Glavni odbor, Regionalni odbori, Opštinski i Mesni odbori te aktivisti stranke. Da li je to zaista tako bilo u praksi?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je bilo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Postoji jedan dodatak ovoj platformi, odnosno programu SDS. Reč je o rezoluciji stranke o Kosovu. To su dve poslednje stranice ovog dokumenta i u engleskoj i u BHS verziji. Zašto je ovo priloženo programu SDS-a? Kakve veze Kosovo ima sa situacijom u Kninu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa Kosovo ima veze sa čitavim, celokupnim političkim zbivanjima, imalo je veze sa svim političkim zbivanjima na prostoru prethodne Jugoslavije, a posebno među srpskim narodom. Naime, položaj Srba na Kosovu, onako kako je javnost saznavala, izazivao je nacionalnu solidarnost sa njihovim položajem. I svakako stranka je imala potrebu da se oko toga odredi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala. Gotovi smo sa ovim dokaznim predmetom. Gospodine, da li je SDS službeno registrovana u Hrvatskoj i na saveznom nivou?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Službeno je registrovana i u Hrvatskoj u određenom organu Republike Hrvatske i u Ministarstvu pravde SFRJ.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja molim da se svedoku kratko pokaže dokazni predmet 351, tabulator 2. Samo da potvrdimo registraciju SDS-a u hrvatskom Registru radnih organizacija i to od 6. marta 1990. godine. Prepoznajete li ovaj dokument?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, to je taj dokument.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala. Nema potrebe da dalje diskutujemo o njemu. Da li je SDS učestvovala na prvim izborima u Hrvatskoj nakon svog osnivanja?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: SDS je sudjelovala na izborima za Sabor Republike Hrvatske i na izborima za skupštine opština na području Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je u nekim opštinama odnela i pobjedu, dobila većinu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, u četiri opštine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U kojim?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: U Kninu, Donjem Lapcu, u Gračacu i u Benkovcu. U Benkovcu i na dopunskim izborima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U avgustu 1990. godine, da li se Jovan Rašković suprotstavio SDS-u nakon tajnih pregovora s predsednikom Tuđmanom?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne razumijem pitanje. Možete li ga ponoviti?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U avgustu 1990. godine, da li su se u SDS-u suprotstavili Jovanu Raškoviću nakon tajnih pregovora s predsednikom Tuđmanom i ako jesu, ko je to bio?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da. Tada je u Glavnom odboru bila jedna frakcija protiv predsjednika stranke doktora Raškovića. Tu je frakciju vodio Jovan Opačić, Dušan Zelenbaba, Branko Perišić i još neki ljudi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zna li da li je gospodin Milošević uticao na ovo suprotstavljanje? Da li je on imao nešto sa tim suprotstavljanjem Raškoviću i pregovorima sa Hrvatima?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne znam da li je lično gospodin Milošević učestvovao, ali beogradska štampa je podjarivala, da kažem, potpirivala takvu netrpeljivost i nepovjerenje u Jovana Raškovića, posebno nakon njegovih razgovora sa Tuđmanom. Čak je jednom Televizija Beograd, uoči sednice Glavnog odbora SDS-a na kome je trebalo da se raspravlja o ovim događajima, pripremila izvještaj unapred da je predsjednik stranke, predsjednik SDS-a doktor Jovan Rašković već smijenjen.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je on zaista bio smenjen?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne, nije. Ta grupa nije imala, ta grupa je činila manjinu u Glavnom odboru i kasnije su, posle mjesec ili dva dana su napustili stranku.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je na kraju gospodin Rašković i otišao iz područja Krajine i ako jeste, gde je otišao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Doktor Rašković je otišao iz Šibenika za Beograd, po prijedlogu akademika Ćosića.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je SDS bila zamišljena kao stranka koja je ograničena samo na Krajinu ili je trebala da pokriva čitavo područje Jugoslavije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Srpska demokratska stranka je osnovana sa ciljem da pokrije čitavo područje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Zato je i osnovana i registrovana kod nadležnog državnog organa u Zagrebu i kod saveznog organa u Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je stranka sa istim imenom, SDS, osnovana i u Bosni u julu 1990. godine i ako jeste, ko je bio njen vođa?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, sa sličnim imenom. Zvala se Srpska demokratska stranka Bosne i Hercegovine. Predsjednik je bio doktor Radovan Karadžić.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je Rašković podržavao Karadžića i da li su zajedno vodili kampanje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, Rašković je podržavao Karadžića. Ja sam čuo od njega da se izbor Karadžića u velikoj mjeri desio zbog podrške Jovana Raškovića. Zajedno su vodili izborne kampanje. Jovan Rašković je vrlo aktivno učestvovao u stvaranju Srpske demokratske stranke u Bosni i Hercegovini.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je došlo do nekakvog spora između Knina, odnosno Raškovića i SDS-a Bosne i Hercegovine o tome da li će odbori, lokalni odbori SDS-a u Bosanskoj Krajini oko Banja Luke biti povezani sa SDS-om u Kninu ili sa SDS-om u Sarajevu? Znete li išta o tome?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Bilo je diskusija oko toga između Raškovića i Karadžića, odnosno bilo je sukobljavanja u odborima Srpske demokratske stranke na području Bosanske Krajine oko toga kojoj će stranci pripadati, SDS u Kninu ili Srpskoj demokratskoj stranci Bosne i Hercegovine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kako je na kraju razrešen taj spor, odnosno kojoj SDS je to područje konačno pripalo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Rešeno je tako da svi ti odbori pripadnu Srpskoj demokratskoj stranci Bosne i Hercegovine, čije je sjedište u Sarajevu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je Jovan Rašković osnovao Regionalne odbore SDS-a u Novom Sadu i u Beogradu i ako jeste, kada je to bilo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Doktor Rašković osnovao je početkom leta 1990. godine odbore u Beogradu i Novom Sadu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su oni učestvovali na izborima u Srbiji?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ti odbori su se u jesen 1990. godine, nakon što su zakazani izbori u Srbiji, ti odbori su se izdvojili u posebnu stranku, Srpsku demokratsku stranku Srbije i učestvovali su na izborima u Srbiji.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su učinjeni kakvi pokušaji da se udruže stranke Hrvatske i Bosne i Hercegovine u par navrata?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Na koje stranke mislite?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na SDS, na obe stranke, u Hrvatskoj i u Bosni. Kako bih vam pomogla, bilo bi dobro da pogledate dokazni predmet broj 351, tabulator 4. Reč je o javnom proglasu, odnosno saopštenju za javnost Srpske demokratske stranke Krajine o razgovorima s delegacijom SDS Republike Srpske, od 21. jula 1993. godine. U prvom pasusu ovog teksta govori se o poseti RSK, odnosno glavnom gradu RSK od strane delegacije SDS-a Republike Srpske koju je predvodio doktor Radovan Karadžić, 19. jula. Sećate li se, dakle, da li je bilo pokušaja da se ujedine te dve stranke? Da li je bilo kakvih inicijativa u tom smislu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Moram prethodno da kažem da, dok je doktor Rašković bio živ, dešavali su se, da kažem, dezintegracioni procesi u okviru srpskih demokratskih stranaka. Bilo je stvaranja samostalnih stranaka SDS-a u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori. Nakon njegove smrti u avgustu 1992. godine, osnovana je Srpska demokratska stranka Krajine. Od kraja 1992. godine, odnosno početka 1993. godine, Radovan Karadžić je vodio inicijativu da sve te stranke objedini pod svojim vođstvom u novu stranku, odnosno stranku koja bi se zvala Srpska demokratska stranka srpskih zemalja i čiji bi on bio predsjednik.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U poslednjem pasusu ovog dokumenta stoji sledeće: "Zaključeno je da baza ovog programa mora biti ostvarenje

srpskih interesa, odnosno jedinstvo u ostvarenju srpskih nacionalnih interesa". Šta to zapravo znači?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jedinstvo u ujedinjavanju srpskog naroda sa prostora prethodne Jugoslavije u jednu državu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dalje u dokumentu stoji sledeće: "Konačnim ostvarenjem tog interesa prestaće razlozi postojanja srpskih demokratskih stranaka po republikama, a u sadašnjoj fazi borbe za očuvanje državnog suvereniteta i Republike Srpske Krajine i Republike Srpske, neminovno je postojanje stranaka na tom nivou". Da li je to bio i vaš stav u to vreme, odnosno da li ste vi želeli da to budu razdvojene stranke?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je bio naš stav, dok je stav doktora Karadžića bio da se stranke ujedine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ostavićemo za trenutak te stranke i preći na Zajednicu opština Severne Dalmacije i Like. U vezi s tim imam čitav niz dokumenata. Iz dokaznog predmeta 351 prvi koji nas zanima označen je kao tabulator 5. Dokument je od 6. juna 1990. godine, a odnosi se na zaključak o pokretanju inicijative za osnivanje Zajednice opština Severne Dalmacije i Like. A sledeći dokument je deo istog dokaznog predmeta koji je označen tabulatorom broj 6. Radi se o skici za Statut Zajednice opština Severne Dalmacije i Like. Časni Sude, u engleskom prevodu, naime, u verziji koju ja imam postoji jedna greška. Ovde stoji, naime, "Južna Dalmacija", a trebalo bi da stoji "Severna Dalmacija". Gospodine svedoče, da li je to Statut o kom je reč?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ovo je dokument koji je nastao nekoliko meseci nakon što je osnovana Zajednica opština Sjeverne Dalmacije i Like, ovo je drugi dokument, skica za Statut. Ovom dokumentu prethodila su dva dokumenta. Prvi je ovaj ovdje koji ste dali "Zaključak o pokretanju inicijative za osnivanje Zajednice opština Sjeverne Dalmacije i Like", a drugi dokument je "Odluka o konstituisanja Zajednice opština Sjeverne Dalmacije i Like" od 27. juna 1990. godine. Ovo je ovde, kako sam rekao, skica za Statut, to je treći dokument koji se odnosi na tu temu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A sada molim da se svedoku pokaže tabulator 8 iz istog dokaznog predmeta 351. To je dokument koji ste upravo spomenuli: "Odluka o uspostavljanju i konstituisanju Zajednica opština Severne Dalmacije i Like" od 27. juna 1990. godine. Jeste li na to mislili?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U ovom dokumentu u članu 1 stoji sledeće: "U Zajednici opština Severne Dalmacije i Like nalaze se opštine Knin, Benkovac, Gračac, Donji Lapac, Obrovac i Titova Korenica". Jesu li se ove opštine zaista i udružile? Da li su one priključene? Da li su ušle u sastav?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da. Najprije opštine Knin, Donji Lapac i Gračac, a kasnije i ostale.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vratimo se na skicu Statuta. Zanima me nešto u vezi s uvodnim delom ovog Statuta, to je strana 2 engleske verzije. Ovo je dokument označen tabulatorom 6. Samo ćemo ukratko na njega da se osvrnemo. U uvodu stoji sledeće: "Statut ima za cilj da valjano pravno sankcioniše postojeće stanje, to jest uspostavljenu Zajednicu opština Severne Dalmacije i Like i izraženu volju srpskog naroda sa ovog područja za uspostavljanje srpske autonomije u Hrvatskoj". Koji je bio razlog uspostavljanja ove zajednice?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Osnovni prvobitni razlog za uspostavljanje ove zajednice, krajem maja i početkom juna meseca 1990. godine, bilo je poboljšanje ekonomskog položaja ljudi na koje se odnosila ova inicijativa, opština na koje se odnosila ova inicijativa i afirmacija Knina kao sjedišta te regionalne zajednice. Kasnije je Sabor Hrvatske, odnosno Predsjedništvo Republike Hrvatske pokrenulo inicijativu za izmenu Ustava Republike Hrvatske i ukidanje mogućnosti stvaranja zajednice opština. Treći razlog i osnovna politička inicijativa za očuvanje ove zajednice bila je ona koja se ticala očuvanja nacionalne ravnopravnosti srpskog naroda u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U drugom delu ovog dokumenta, drugom poglavlju, engleska verzija, časni Sude, na stranici broj 3, pod II, citiram: "Regulativne nadležnosti će da budu poimenično nabrojane. Od vitalnog je značaja da one uključuju prava i institucije koje su povezane sa upotrebom pisma i imena jezika, škole i druge obrazovne i kulturne ustanove, informisanje, verske slobode, i odgovarajuće ustanove koje su povezane sa specifičnim etničkim, istorijskim i kulturnim osobinama srpskog naroda. Regulativne nadležnosti još obuhvataju komunalno uređivanje prostora, zaštitu spomenika kulture, hotelsku industriju, turizam, zaštitu prirode, zdravlja i tako dalje". Da li je ova zajednica, da li se ona odnosila na kulturnu autonomiju i određenu regionalnu autonomiju unutar Hrvatske?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja bih pokazala svedoku dokazni predmet 351 pod tabulatorom broj 9. Reč je o pismu od 3. jula 1990. godine koje je Zajednica opština Severne Dalmacije i Like uputila na adrese 17 opština. U tom pismu se iznosi predlog za održavanje sastanka 6. jula 1990. u Kninu, a odnosi se na sve opštine sa značajnim brojem Srba, kako bi se usvojila zajednička pozicija u odnosu na predložene amandmane na hrvatski Ustav. Moje pitanje za vas, da li je zaista došlo do održavanja tog sastanka i jeste li vi izneli predloge u vezi sa predloženim amandmanima na hrvatski Ustav?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Do tog sastanka je došlo i učestvovalo je dosta ljudi, predstavnika opština i zastupnika u Saboru Hrvatske srpske nacionalnosti i drugih javnih ličnosti i iznosila su se mišljenja o predloženim amandmanima, amandmanima koje je predložilo Predsjedništvo Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sada bih vam pokazala dokazni predmet broj 351, tabulator 10. Ovo je Deklaracija o suverenosti i autonomiji srpskog naroda, a nosi datum 25. jula 1990. godine. Htela bih da čujem od vas ko je bio inicijator deklaracije o autonomiji?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Inicijator da se sazove Sabor u Srbu i proglasi autonomija je bio Jovan Opačić, jedan od lidera Srpske demokratske stranke. Tu njegovu inicijativu je prihvatio predsjednik stranke, doktor Rašković i ostali iz Srpske demokratske stranke. Deklaracija je proizvod te inicijative.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je postojao neki konkretni razlog da se to učini baš u tom trenutku, 25. jula 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, postojao je konkretan razlog. Zasijedao je Sabor Republike Hrvatske. Na dnevnom redu te sjednice Sabora bilo je donošenje novih amandmana, usvajanje novih amandmana na Ustav Socijalističke Republike Hrvatske. Tim amandmanima brisana je mogućnost postojanja zajednica opština i tim amandmanima su se uvodili novi simboli, uvedeni su novi državni simboli i promjenjeno je ime i jezik. Cilj je bio da se u Srbu održi sabor predstavnika, izabranih predstavnika srpskog naroda u Hrvatskoj koji bi na taj način osporio valjanost usvajanja takvih ustavnih izmjena donetih mimo ravnopravnog odlučivanja oba konstitutivna naroda u Hrvatskoj, srpskog naroda zajedno sa hrvatskim narodom. Znači trebalo

je da se ospore takvi amandmani koji bi bili doneti većinom glasova prijedstavnika hrvatskog naroda na Saboru Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ko je bio na sastanku u Srbu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Na sastanku u Srbu bili su birani prijedstavnici u skupštinama opština, zastupnici u Saboru Republike Hrvatske, prijedstavnici političkih stranaka, prijedstavnici Srpske pravoslavne crkve i negdje do 100.000 građana iz svih krajeva Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su skupu prisustvovali i politički funkcioneri iz Srbije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne, nisu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Deklaracija, paragraf 1, prva stranica u engleskoj verziji, trebala bi takođe da bude prva stranica na BHS-u. Tu stoji sledeće: "U procesu uspostavljanja novih odnosa u Jugoslaviji, srpski narod u Hrvatskoj ima puno pravo da se u zajedništvu sa hrvatskim narodom ili samostalno pri uspostavljanju novih odnosa u Jugoslaviji opredeljuje za federativno ili konfederativno državno uređenje". Koje su bile opcije koje su bile predmet razgovora u to vreme?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Dominantne opcije na prostoru prethodne Jugoslavije, što se tiče opredjeljenja za preuređenje Jugoslavije, bile su prije svega federalistička, federalna opcija, kao i konfederalna opcija za novo uređenje Jugoslavije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dalje, još uvek u prvom pasusu čitamo: "Srpski narod daje sebi pravo da se na istorijskim teritorijama koje objedinjuju sadašnje granice Hrvatske opredeljuje s kim će da živi, u kom će režimu da živi i kako će da se povezuje s drugim narodima u Jugoslaviji". Zatim dalje u drugom pasusu stoji sledeće: "Na osnovu svoje suverenosti, srpski narod u Hrvatskoj ima pravo na autonomiju. Sadržaj te autonomije zavisice od federativnog ili konfederativnog uređenja Jugoslavije". I, zatim, dalje: "U uslovima federativnog državnog uređenja, srpski narod ima pravo na nesmetanu i bez ograničenja upotrebu u službene i privatne svrhe srpskog književnog jezika, ćirilichnog pisma, škola i srpskih školskih programa, srpskih kulturnih i političkih institucija, preduzeća, štampe i srpske radio televizije". Ova prva opcija, da li ona znači, manje-više, kulturnu autonomiju unutar Republike Hrvatske?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Koliko sam je ja razumio, predstavlja regionalnu samoupravu unutar Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kakva je bila opcija u vezi sa konfederativnim sistemom Jugoslavije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ta vrsta autonomije bi bila na višem stepenu. U pravnom i političkom smislu postojala bi politička i teritorijalna autonomija, što znači autonomija za region, sa većim stepenom samostalnosti u odlučivanju, u donošenju odluka u okviru Republike Hrvatske. Sadržaj takve autonomije bio bi na višem stepenu. Podrazumevalo se, pravno-političkim jezikom, da bi to bila političko-teritorijalna autonomija, znači autonomija, takođe regionalna autonomija sa samoodlučivanjem, takođe u granicama Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to značilo odvajanje od Hrvatske? Da li je i to bilo uključeno?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Politička teritorijalna autonomija nije značila odvajanje od Hrvatske, već samo veći stepen političke samouprave unutar Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U trećem paragrafu ovog dokumenta stoji da "kao politički predstavnik srpskog naroda u Hrvatskoj, konstituiše se srpski Sabor koji zaseda u Srbu". Da li to znači da je srpska skupština trebala da bude paralelan organ u odnosu na hrvatski Sabor ili je to značilo nešto drugo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa političkim rečnikom tog vremena, to je trebalo da bude drugi deo Sabora Hrvatske. Smatralo se da je majorizacijom većinskog hrvatskog naroda i nacionalnih političkih stranaka hrvatskog naroda koje su bile većinske u Saboru, Sabor zapostavio interese drugog konstitutivnog naroda i da taj drugi narod ima pravo participirati u vlasti Hrvatske i da je ovo jedna forma. Čak, znači, u političkom govoru je i rečeno da je to drugi dio Sabora Republike Hrvatske. Znači, ne paralelno, već participijenski, u okviru samog sistema, kako bih rekao, znači suparlament.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U četvrtom paragrafu se kaže: "Srpsko nacionalno veće ima pravo da organizuje referendum srpskog naroda kako bi se odlučilo o svim pitanjima bitnim za njegov položaj u Hrvatskoj i Jugoslaviji, kao i o drugim pitanjima koja se tiču ostvarivanja srpskog suvereniteta i

autonomije". Da li to znači da je već postojao plan da se održi referendum, odnosno plebiscit?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Nije postojao, koliko se ja sećam, plan, već je referendum bio najviši oblik demokratskog izražavanja prava, pa je u tom smislu tako i definisan. Mislim da u trenutku kada je pisan ovaj nacrt deklaracije nije precizno bilo određeno da li će se referendum održati, već se to pominjalo samo kao mogućnost.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U ovom dokumentu se spominje Srpsko nacionalno veće. Da li je tog istog dana veće osnovano u Srbu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Toga dana su izabrani članovi vijeća, a vijeće je konstituisano nekoliko dana kasnije, 31. jula.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A čija je to bila inicijativa? Da li je to takođe bila inicijativa gospodina Opačića koga ste spominjali?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne. Inicijativa da se formira izvršni organ nastala je tokom pisanja teksta deklaracije, odnosno prihvaćena je od sviju koji su predhodno razmatrali ovaj tekst. Znači i od predstavnika Srpske demokratske stranke, drugih stranaka, predstavnika opština i predstavnika crkve. Znači, ovaj tekst deklaracije, pre nego što je izašao u javnost na aklamaciju prisutnim građanima, bio je razmatran na ovom nivou koji sam rekao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je Srpsko nacionalno veće onda pripremalo sprovođenje referenduma ili plebiscita, avgusta 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 31. jula 1990. godine na prvoj sednici Srpskog nacionalnog vijeća, odlučeno je da se provede referendum o srpskoj autonomiji u Hrvatskoj i da Srpsko nacionalno vijeće bude taj organ koji će organizovati provođenje referenduma u mjesnim zajednicama.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je postojao neki konkretan razlog zašto je referendum bio planiran za avgust 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je isključivo zbog razvoja događaja, odnosno hronološki je trebalo potvrditi aklamaciju o autonomiji, odnosno deklaraciju koja je usvojena aklamacijom na saboru u Srbu, čisto kao završetak političke inicijative od 25. jula na saboru u Srbu

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A koje je bilo pitanje upućeno glasačima koji su učestvovali na referendumu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Na glasačkom listiću je bilo izjašnjanje za autonomiju, a što je podrazumijevalo izjašnjanje o tekstu deklaracije koja je usvojena u Srbu na saboru.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su glasači bili u prilici da se opredele za jednu od ove dve opcije o kojima smo razgovarali, dakle za federaciju ili konfederaciju.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Glasači su se opredijeljivali za tekst deklaracije ili protiv teksta Deklaracije. Znači oni koji su se opredijeljivali za tekst Deklaracije, opredijeljivali su se za obe opcije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ko je mogao da glasa? Da li samo pripadnici srpskog naroda ili ljudi koji su živeli na određenom području?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pozvani su da se izjašnjavaju pripadnici srpskog naroda u Hrvatskoj, jer su bili ustavna kategorija. Znači srpski narod u Hrvatskoj bio je ustavna kategorija, čija su prava bila okrnjena ustavnim promjenama i srpski je narod pozvan da glasa da brani svoj ustavni položaj, a nije bilo zabranjeno drugima da glasaju. Srbi su pozvani, a drugi nisu, a nije im zabranjeno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih svedoku da pokažem dokaz 351, tabulator 11. Radi se o izveštaju o rezultatima referenduma koji je održan u periodu između 9. avgusta i 2. septembra 1990. godine. Datum je 30. septembar 1990. godine a u trećem paragrafu vide se rezultati. Recite nam koji su bili rezultati?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Rezultati koje je komisija za provođenje referenduma i Srpsko nacionalno vijeće predstavila javnosti bili su oni koji su ovdje navedeni 567.127 "za", 164 "protiv", "nevažećih listića" 46. Kažem, to su oni rezultati koje je komisija predstavila.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koji položaj su zauzele hrvatske vlasti u odnosu na ovaj referendum?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Moram predhodno da kažem jednu stvar. Referendum je zakazan i građani su pozvani na referendum 30. jula 1990. godine ili plebiscit, kako se to još drugačije nazivalo, međutim 16. avgusta 1990. godine Srpsko nacionalno vijeće je odlučilo da se izjašnjanje građana ne sprovodi pod odredbama i pojmom "referendum", već pod pojmom

“izjašnjanje”, što je posebna zakonska regulativa. E sad molio bih da ponovite pitanje vaše.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Moje pitanje je bilo: koji stav su zauzele hrvatske vlasti u odnosu na taj plebiscit, izjašnjanje? Da li su podržavale to? Da li su aktivno radile protiv plebiscita ili ne?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Hrvatske vlasti su aktivno radile protiv plebiscita. Predsjednik Republike Tuđman je javno izjavljivao da referendum neće biti. Ministar pravosuđa je poslao dopis opštinama da se referendum zabranjuje, ministar unutrašnjih poslova, Boljkovac, je pretio da će silom biti spriječeno održavanje referenduma.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A koji je bio stav Srba prema hrvatskim vlastima tada u to vreme?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Mislite srpskog naroda prema hrvatskoj Vladi? Je li to vaše pitanje?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Srpski narod u Hrvatskoj je većinom došao i pokazao na saboru u Srbu, pokazao da se ne slaže sa političkim odlukama hrvatske Vlade u to vrijeme.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je srpski narod počeo da organizuje oružane straže u područjima gde su živeli i ako jeste, ko je to organizovao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ovakvi politički sukobi izazivali su strepnju kod srpskog naroda i Srbi su počeli da se naoružavaju, najpre lovačkim puškama, a kasnije su nabavljali drugo oružje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ko je to organizovao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Prvo organizovano dijeljenje oružja izvršila je grupa milicionera iz stanice milicije u Kninu, a kasnije i u još nekim stanicama milicije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kada su počeli?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 17. avgusta 1990. godine poslije podne.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su Srbi izvan Krajine bili uključeni u toj prvoj, početnoj fazi?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Koliko sam ja znao, neki Srbi iz Bosne su do-prijemali oružje u Knin.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, sada bih htela da pređemo na privatnu raspravu, budući da bih htela da postavim pitanja ovom svedoku u vezi sa nekim detaljima koji se isključivo odnose na njega.

Privatna sednica, odlukom Pretresnog veća otvorena za javnost

sekretar: Časni Sude, na privatnoj smo sednici.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine, u tom vremenskom periodu dakle avgusta 1990. godine, da li ste pokušali da uspostavite kontakt sa gospodinom Miloševićem?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 10. avgusta 1990. godine od mene je za-tražano od nekoliko ljudi u Kninu, ljudi iz stanice milicije u Kninu, ljudi iz vođstva Srpske demokratske stranke, da uspostavim kontakt sa tadašnjim predsjednikom Srbije, gospodinom Miloševićem, da mu se požalimo na do-dađaje u Kninu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine, u transkriptu stoji 10. avgusta 1980. godine. Da li ste i rekli 1980. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 1990. godine. Ne znam da li je moj lapsus ili prevodioca. 1990. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I rekli ste da se nekoliko ljudi iz policijske stanice u Kninu vama obratilo, a takođe i neki ljudi iz SDS-a. Da li možete da budete malo konkretniji? Ko su bili ti ljudi?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 9. avgusta uveče kod mene je došao u stan milicioner, inspektor iz Knina, Milan Martić, u borbenoj opremi, sa čizma-ma, kapom i automatom i rekao mi da je hrvatska specijalna policija sa transporterima krenula na Knin i da ja moram da se sklonim iz Knina. Oni su tražili prenoćište. Tu noć, on sa drugom grupom ljudi mi je našao novi stan za mene i moju porodicu. Slijedećeg dana došao je on, došao je Rastović,

predsjednik opštine Donji Lapac, došao je Bogoljub Popović iz rukovodstva Srpske demokratske stranke, zadužen za, koji je vodio policiju za bezbjednost Srpske demokratske stranke i zatražili da se ide kod Miloševića. Neko mi je rekao od njih, ne znam tačno ko, da mogu da potražim Slobodana Jovanovića, urednika "Ekspres politike" koji mi može dati podatke gdje se Milošević u tom trenutku nalazi. I ja sam tako postupio.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je urednik Jovanović znao gde se Milošević nalazi i da li vam je on pomogao da s njim stupite u kontakt?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste. Rekao je da se nalazi u Kuparima na odmoru i da se obratim članu Predsjedništva Srbije, sad ovog trenutka ne mogu da se sjetim imena, ali mogu se sjetiti kasnije, da je taj član Predsjedništva u Vilusima, da odem do njega i da će me on spojiti sa predsjednikom Miloševićem.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je gospodin Slobodan Jovanović bio saradnik gospodina Miloševića? Da li vam je to poznato?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, bio je jedan od rukovodilaca, bio je u rukovodstvu Socijalističke partije Srbije, odnosno mislim da je tada već osnovan SPS, saradnik je bio predsjednika Miloševića, politički, partijski.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li vam je on rekao sa kim se nalazi gospodin Milošević u Kuparima?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne, to mi je rekao Slobodan Vučetić, to je ovaj koga sam pomenuo, koji je bio potpredsjednik Predsjedništva Srbije, koji je danas predsjednik Ustavnog suda Srbije. Slobodan Vučetić je posebno kontaktirao između mene i Bogoljuba Popovića sa gospodinom Miloševićem u Kuparima i rekao da se tamo nalazi, da su tamo sva trojica. Rekao je: "Tamo su sva trojica, Slobo, tamo je Jović i Kadrijević".

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Mislite na generala Kadrijevića?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, saveznog sekretara za narodnu odbranu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Spomenuli ste gospodina Jovića. Na kog Jovića mislite?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Na Borisava Jovića, predsjednika Predsjedništva SFRJ.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste uspjeli da kontaktirate gospodina Miloševića u Kuparima?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Posredno, preko Jovanovića. Slobodan Jovanović je prenosio našu poruku i vratio poruku nama od gospodina Miloševića.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A koja je bila poruka?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Poruka od gospodina Miloševića je bila da zatražimo zvanični prijem kod predsjednika Predsjedništva Jugoslavije, Jovića i da će nas on primiti i da iznesemo naše probleme njemu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zašto ste vi i ovi ljudi koji su vam sugerisali, zašto ste hteli da se sastanete sa gospodinom Miloševićem? Šta ste očekivali od njega?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa Slobodan Milošević je bio politički lider Srbije, a i srpski narod u Jugoslaviji i u Hrvatskoj i u Kninu je gledao u njemu zaštitnika interesa cjelokupnog srpskog naroda u Jugoslaviji. Njegova je politička opcija tada, izjavljena preko medija, dalje kroz osnivanje Socijalističke partije Srbije, je bilo da se očuva Jugoslavija.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Takođe ste rekli da su vas uputili na Borisava Jovića. Da li ste se sastali s njim avgusta 1991. godine?

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospođice Higin (Higgins).

ASISTENT PRIJATELJA SUDA HIGINS: Slušajući svedočenje, interesuje me da li je potrebno da i dalje budemo na privatnoj sednici. Ako tužilac i svedok budu pažljivi i ako ne budu otkrivali položaj svedoka, izgleda da bi veći deo svedočenja mogao da bude na javnoj raspravi, budući da se radi o važnom svedočenju o potencijalnim susretima između ovog svedoka i gospodina Miloševića.

SUDIJA MEJ: Gospođo Uerc-Reclaf?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa radi se o tome da kada se bavimo detaljima vezanim za te kontakte i kada budemo sad prešli na sledeći kontakt između ovog svedoka i gospodina Jovića, mislim da bi javnosti bilo očigledno ko je svedok.

SUDIJA MEJ: Mislim da bi trebalo na privatnim raspravama biti što je manje moguće, dakle ako možete sad da se pozabavite relevantnim stvarima, pa da se vratimo na javnu raspravu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine, da li ste se susreli sa gospodinom Jovićem avgusta 1991. godine? Ako ste se susreli s njim, recite nam gde i ko je bio s njim?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Susreo sam se 13. avgusta 1991. godine u Predsjedništvu Jugoslavije u Beogradu. Sa njim je bio neko od saradnika, a sa mnom je bio David Rastović, predsjednik opštine Donji Lapac i čovjek koga sam malopre spomenuo, Bogoljub Popović.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A o čemu ste razgovarali sa gospodinom Jovićem?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Izneli smo probleme koji se odnose na negiranje Vlade Hrvatske referenduma koji smo zakazali i o političkom položaju srpskog naroda u Hrvatskoj, kao i o stražama koje su uspostavljene u srpskim selima. To je bilo ono o čemu smo mi govorili. Borisav Jović je rekao da nam daje podršku, svoju političku podršku i da će armija da nam pruži zaštitu i da nas podrži u našoj borbi, ali je rekao da se pripema zakon o pravu naroda na samoopredeljenje, do otcijepljenja, ako je potrebno. Takođe nam je sugerisao, odnosno da referendum naš sprovodimo po zakonskim i ustavnim odredbama, a od njegovog saradnika nam je sugerisano po kojim ustavnim odredbama i zakonskim treba da provedemo referendum da bi on bio pravno valjan.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste od njega zatražili pomoć u slučaju da Hrvatska bude intervenisala, ukoliko bude pokušala da spreči referendum?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: On je sam pomenuo da on daje podršku i da ćemo biti zaštićeni, znači, od strane JNA u našoj političkoj borbi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste se tom prilikom susreli sa još nekim u Beogradu? Mislim, naravno, na rukovodioce, ljude iz vlade.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Sastao sam se sa Petrom Gračaninom, saveznim ministrom unutrašnjih poslova.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A o čemu se s njim razgovaralo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: O istim pitanjima, pogotovo o promjeni u policiji, nove uniforme policije u Hrvatskoj, nove oznake, reorganizacija policije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je gospodin Gračanin ponudio bilo kakvu pomoć ili savet u vezi sa nečim šta bi trebalo da se uradi?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: On je rekao da će preko saveznih organa uspostaviti kontakte, potpune, sa Vladom Hrvatske, a što se tiče, ja nisam čuo, ali mi je kasnije Gračanin rekao da je Srbima u Kninu preporučivao da prave barikade. S njim je razgovor uglavnom vodio Bogoljub Popović. Ja ne znam da je on to rekao njemu ili je to rekao drugoj delegaciji koju je vodio Martić, odnosno milicija u kontaktima sa Gračaninom.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kada vam je to gospodin Gračanin rekao? Rekli ste "kasnije je rekao da je preporučio podizanje barikada". Kad vam je on to rekao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: On je to izjavio u štampi posle nekoliko godina. Hvalio se sa tim kako je pomagao Srbe i kako ih je upućivao da dižu barikade.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, sada možemo da se vratimo na javnu raspravu.

(otvorena sednica)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Svedoče, pomenuli ste nekoliko puta Davida Rastovića. Koju ulogu je on imao u ovim događajima, ako je uopšte imao neku ulogu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: David Rastović je bio predsjednik Skupštine opštine Donji Lapac i potpredsjednik Zajednica opština Sjeverne Dalmacije i Like, kao i član Glavnog odbora Srpske demokratske stranke.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je tokom rata i nakon rata imao bilo kakvu funkciju?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Zadržao je položaj predsjednika Skupštine opštine. 1993. godine je bio ministar u Vladi Republike Srpske Krajine. Bio

je, takođe, te godine član Komisije za reorganizaciju srpske vojske u Republici Srpskoj Krajini. Bio je i jedan od članova Predsjedništva Regionalnog odbora Srpske demokratske stranke za Krajinu. I, po mojoj procjeni, pripadao je paralelnoj strukturi, takozvanoj "paralelnoj strukturi" u Krajini.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Šta podrazumevate pod "takozvanim paralelnim strukturama u Krajini"?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pod time podrazumjevam jednu grupu ljudi koja se sastojala od pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, Službe državne bezbjednosti Srbije, ljudi iz milicije u srpskim opštinama u Hrvatskoj i drugih ljudi koji su sa njima bili u bliskoj vezi i koja nije bila konstituisana od legalne vlasti ni Krajine ni Hrvatske ni Srbije, a koja je imala posebnu ulogu u svim događajima, počevši od avgusta 1990. godine i tokom narednih godina.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ko je tu bio centralna figura? Ko je bio centar ove paralelne strukture?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Centralna figura je bio šef Državne bezbjednosti Republike Srbije Jovica Stanišić, zatim njegov pomoćnik Franko Simatović, potom Dragan Vasiljković, zvani "kapetan Dragan" i još drugi ljudi iz Službe državne bezbjednosti Srbije. Takođe Milan Martić iz milicije u Kninu i još nekolicina ljudi iz milicije i mnogi ljudi, kasnije cjela milicija u srpskim opštinama, Dušan Orlović, Nebojša Mandinić, Jovo Vitas i predsjednici opština koji su bili s njim u bliskoj vezi: Rastović, predsjednik opštine Korenica, Božo Mičić, predsjednik opštine Benkovac, Zečević i još drugi ljudi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Časni Sude, ovu takozvanu "paralelnu strukturu" ćemo podrobnije ispitati u nastavku svedočenja. Rekli ste da je David Rastović već bio u toj strukturi. A šta je sa Bogoljubom Popovićem, gde je on pripadao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Koliko je direktno u toj strukturi organizaciono uključen, to ne znam. Bio je blizak sa njima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je Bogoljub Popović bio policajac ili vojnik?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Bio je penzionisani pukovnik JNA.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kakvu je uopšte ulogu imao tokom događanja?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Beznačajnu. U području Benkovca imao je nekakvu savjetodavnu ulogu 1991. godine. U 1990. godini bio je predsjednik Komisije za bezbjednost SDS-a i, malo neobično, na mitinzima čak držao govore, govoreći o nabavci oružja, pominjući čak daske, nekakve daske, što je podrazumijevalo oružje, ali ja ne znam koliko je bio direktno u to uključan. Stvarno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada je održao taj govor u kom je o puškama govorio kao o daskama?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Od kraja leta 1990. godine, tokom jeseni 1990. godine. Tada su se često održavali mitinzi, razni, osnivački skupovi SDS-a i drugi skupovi, mitinzi SDS-a.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vi ste upoznali gospodin Jovića. Susreli ste se s njim. Da li ste imali priliku išta da zapazite u vezi s njegovom eventualnom nezavisnošću, a kada je reč o političkim stavovima i radnjama?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Koliko sam ja stekao utisak i slušao od drugih ljudi, on je bio član partije čiji je predsjednik bio gospodin Milošević. Moj zaključak je da je on bio u hijerarhijskom političkom smislu podrijeđen predsjedniku Miloševiću, predsjedniku Srbije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pomenuli ste da se raspravljalo o pitanju samoopredjeljenja i da je zakon bio u pripremi. Gospodin Jović je rekao da je zakon o srpskom samoopredjeljenju bio u pripremi. Da li je on radio na tome?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Precizno rečeno, govorio je o pravu naroda na samoopredjeljenje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Sačekajte da svedok završi.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Nije govorio o pravu srpskog naroda na samoopredjeljenje, već od zakonu, novom zakonu kojim se regulisalo pravo naroda na samoopredjeljenje, do otcjepljenja, znači to je bio jedan deo tog zakona koji je bio u pripremi, a on je na televiziji jednom precizno objasnio

kako bi se vršilo samoopredjeljenje dijelova naroda i dijelova Jugoslavije koji su za jugoslovensku federaciju u odnosu na one koji nisu i kako bi oni koji su voljni da je očuvaju mogli na to da reaguju.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dama preko puta postavlja nekorektna pitanja, jer objašnjava kako je on pomenuo da je Jović rekao da se priprema zakon o srpskom opredeljenju, što nije tačno. Sada je on i sam to ispravio, ali ta vrsta pitanja je nekorektna

SUDIJA MEJ: Dobro. Izvolite, gospođo Uerc-Reclaf.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz asistenciju poslužitelja pokazala bih svedoku dokaz broj 352, tabulator 1. To je dokaz koji se odnosi na sednicu Srpskog nacionalnog veća koja je održana u Dvoru na Uni 16. avgusta 1990. godine. Svedoče, vi ste već pomenuli ovu sednicu i u prvoj tački dnevnog reda se pominje razgovor između srpskih predstavnika i predsednika Predsedništva gospodina Jovića. Da li ste raspravljali o ovoj tački dnevnog reda?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ovaj razgovor sa gospodinom Jovićem, da li je on imao kakvog uticaja na Srpsko nacionalno veće u smislu toga da istraje i nastavi sa referendumom?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, imao je uticaja u tom smislu da se izmijeni terminološka odluka, terminološki pojam za održavanje, izjašnjavanje građana. Znači da se pojam "referendum" promijeni u pojam "izjašnjavanje", "političko izjašnjavanje". To je razlog zašto je održan ovaj sastanak. Jović je sugerisao da se političko izjašnjavanje podvede pod zakonske odredbe, budući da je termin za samoopredjeljenje izmjenjen. Više to nismo zvali "referendum", već "politička deklaracija". Jović je sugerisao da politička deklaracija Srba u Hrvatskoj treba da bude upriličena u zakonske okvire, da bude čvrsto uz zakon. To je objasnio jedan od njegovih pomoćnika, rekavši da se neke odredbe ustava primenjuju na to ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I ...

prevodioci: Nije mogao jasno da se čuje poslednji deo odgovora zbog šuškanja papirom. Izvinjavamo se.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ponovite završni deo vašeg odgovora, prevodilac vas nije dobro čuo.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Onda molim vas ponovite pitanje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pročitaću vam ono šta je uneto u zapisnik, odnosno ono šta je do sada prevedeno, dakle: "Da se uskladi sa zakonodavstvom." To je objasnio jedan od njegovih pomoćnika, rekavši da se neke zakonske odredbe primenjuju na to. Zapravo, nije propušteno ono šta ste vi rekli, već moje pitanje. Htela bih da vas pitam, u vezi sa ovim zapisnikom pod brojem 1 postoji jedna napomena u ovom dokumentu, gde se kaže: "Rastović: 'Armija je garant našeg izjašnjavanja'". Da li se to odnosi na ono šta je Jović mislio i rekao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, to je zapravo referisanje Rastovićevo o onome što je Jović rekao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Termin "balvan revolucija" se odnosi na koji incident?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je pojam koji su dali hrvatski mediji za događaje koji su se desili 17. avgusta i nakon toga, u Kninu i oko Knina.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A šta se to dogodilo 17. avgusta u Kninu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 17. avgusta se desilo nekoliko događaja. Prvi događaj je bio najava nekih ljudi iz Knina i Obrovca da hrvatska vlada, odnosno hrvatska policija sa specijalnom policijom i transporterima kreće na Knin da spriječi održavanje referenduma. Toga dana desilo se takođe da je preko medija objavljeno da je predsjednik opštine objavio ratno stanje. Toga dana desilo se da je milicija stanice u Kninu podelila građanima oružje i toga dana desilo se uveče da je predsjednik opštine demantovao da je proglasio ratno stanje. Toga dana desilo se da hrvatski transporteri nisu bili na domak Knina kako je prethodno bilo rečeno i toga dana desilo se ono što je javnost saznala kasnije, da su helikopteri JNA sprečili helikoptere hrvatske policije da uđu u Knin.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su barikade bile podignute i ko ih je podigao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tada su počele masovno da se podižu barikade. To su činili pripadnici SDS-a, građani u selima samoinicijativno, milicija oko milicije u Kninu i u drugim opštinama po istom principu, Obrovcu, Gračacu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Rekli ste da je bilo objavljeno da hrvatska policija ide na Knin, da li su došli ili je to bila dezinformacija?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Bila je reč o dezinformaciji od strane Dušana Orlovića, a i dezinformacija predsjednika opštine Obrovac, Sergeja Veselinovića.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, treba nakratko da nastavimo iz zatvorenih vrata.

SUDIJA MEJ: Bilo bi bolje da odemo na pauzu. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

Privatna sednica, odlukom Pretresnog veća otvorena za javnost

SUDIJA MEJ: Izvolite.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da li smo i dalje na privatnoj sednici?

SUDIJA MEJ: Da, na privatnoj smo sednici.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala. Vi ste spominjali određene dezinformacije u vezi sa hrvatskom policijom koja se približava. Nakon što ste dobili tu informaciju, šta ste uradili?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ja sam napustio zgradu Skupštine opštine Knin i otišao u jedno od susjednih sela. Dao sam nalog službeniku opštine da pusti sirene za uzbunu. Kad sam došao u susjedno selo, rekao sam jednom mom saradniku, delegatu skupštine opštine da ode u poštu na telefon i da javi u Centar za obavještanje da je vanredno stanje. I čovjek je otišao i rekao mi da je nazvao Centar za obavještanje i uzbunio Knin. Kasnije sam

čuo da su tu informaciju, prenijeli su tu informaciju, mislim zna se kome je ona bila upućena, samo je primio dopisnik državne agencije "Tanjug", dopisništvo iz Zagreba i ona je objavljena tada, da je predsjednik skupštine opštine doktor Milan Babić proglasio ratno stanje. Posle jednog izvjesnog vremena, pola sata, ja sam se vratio u mjesto Golubić i tamo sam vidio da je grupa milicionera stanice milicije u Kninu, predvođena Milanom Martićem predalo oružje, rezervni sastav milicije, građanima i pitao sam gdje su hrvatski transporteri. Oni su se nasmijali i šalili da nema hrvatskih transportera. I ja sam došao u Skupštinu opštine Knin, uhvatio sam se za glavu, nastala je pomjetnja i dao sam da se demantuje proglašenje ratnog stanja, da se otkuca, u Kninu.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Hvala vam. Gospodine, ako biste mogli da se malo više približite mikrofonu, kako bi vas prevodioci bolje čuli. A sada bismo mogli da se vratimo na javnu raspravu.

(otvorena sednica)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Prevodioci se žale da gotovo ništa ne čuju, pošto ovaj vaš svedok govori vrlo tiho, a pošto ga štite i deformacijom glasa, onda je gotovo nerazumljivo to šta on govori, pa bi trebalo da govori glasnije ili da pojačate ton, da se reši na neki način.

SUDIJA MEJ: U redu. Gospodine C-061, molim vas ako biste mogli malo glasnije da govorite kako bismo svi mogli da vas čujemo. Izvolite.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Svedoče, pomenuli ste Dušana Orlovića koji je bio jedan od izvora dezinformacije o hrvatskoj policiji, a ranije ste pomenuli da je on bio deo paralelne strukture. Na kom položaju je on bio tokom ovih događaja?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: U leto 1990. godine je bio čovjek koji je svugde viđen, na svim mjestima. Za njegovu poziciju ja tada nisam znao precizno šta je. On je od kraja septembra i početkom oktobra mjeseca bio formalno i stvarno pripadao jednoj strukturi koja se zvala "Savjet narodnog

otpora protiv ugnjetavanja Srba". Znači to je bila prva javno obznanjena forma u kojoj je on postojao kao dio paralelne strukture. Nakon januara mjeseca 1991. godine kada je formiran u SAO Krajini Sekretarijat za unutrašnje poslove, njega je sekretar sekretarijata, Milan Martić, postavio za šefa Državne bezbjednosti Krajine. Inače, po mom uvidu, on je bio službenik Državne bezbjednosti Srbije, znači čovjek koji je odgovarao Jovici Stanišiću. Ostao je na tom položaju do 1993. godine, a nakon toga je premješten u Srbiju. Čuo sam od drugih da je i nakon 1995. godine nastavio da radi za Službu državne bezbjednosti Srbije na teritoriji Srbije. Ne znam da li je to tačno, on mi je samo rekao da radi negdje oko područja Smedereva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Časni Sude, imam problem pa ne znam da li može da se sredi. Trenutno čujem svedoka na srpskom jeziku, čujem veoma glasno, ali gotovo da uopšte ne mogu da čujem prevodioca. Da, hvala, sada je u redu. Bilo je to moje nesnalaženje sa opremom. Izvinjavam se, hvala. Pomenuli ste jedno selo, pomenuli ste Golubić. Šta ste videli? Da li ste videli naoružane formacije u Golubiću ili u selu koje ste pominjali?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: 17. avgusta 1990. godine popodne, bilo je možda oko 17.00, vidio sam da su milicioneri iz stanice milicije u Kninu dijelili oružje građanima. Nakon toga u Golubiću je neko vrijeme, sedmicu-dvije dana funkcionisao štab, tako se zvao, koji je imao zadatak da brine o postavljanju i postojanju barikada oko Knina, a dok se održavao referendum u Kninu. Početkom septembra taj štab je rasformiran zato što je na tom prostoru u kninskom naselju Golubiću nastala jedna oružana formacija koja je pod oružjem držala straže na ulazu u naselje i oko tog štaba, znači nešto što je postojalo kao vojni logor. To je bio razlog da Izvršni odbor Srpske demokratske stranke formalno raspusti taj štab, jer se taj štab i taj logor pozivao, odnosno bazirao svoj legitimitet na odluci Glavnog odbora Srpske demokratske stranke od 18. avgusta 1990. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Spomenuli ste da je Izvršni odbor tražio da se štab raspusti. Da li su zaista oružane formacije bile raspuštene tada, na tom području ili su i dalje nastavile da postoje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: SDS je donio, znači Izvršni odbor SDS-a je donio odluku da se raspusti taj štab u Golubiću. On je iz Golubića iseljen, znači formalno raspušten, ali su oružane formacije postojale i one su kasnije koordinirane od takozvanog Savjeta narodnog otpora koji nije bio struktura

koju je formirao SDS, niti bilo koji organ vlasti na području Knina i drugih opština.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ko je rukovodio tim oružanim formacijama i tim Savetom narodnog otpora?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ono što sam ja vidio u Kninu, to je bila jedna grupa koju su činili Milan Martić, Dušan Orlović, Nebojša Mandinić, Jovo Vitas i drugi ljudi. Tu su bili i neki ljudi koji nisu bili iz Knina. Jedan novinar, zvao se Cvele, Cvetković koji je govorio da direktno šalje informacije telefaksom u kabinet predsjednika Srbije gospodina Miloševića i informiše ga o događajima u Kninu. Tu je bio jedan čovjek koji se skrivao od mene, meni nepoznat, koji je kontrolisao sobu za šifre u Centru za obavještanje u Kninu i još neki drugi ljudi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li vam je taj novinar objasnio zašto se informacije prosleđuju kabinetu gospodina Miloševića i kada ste vi, u stvari, razgovarali sa tim novinarom Cvetkovićem?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa oko avgusta, septembra mjeseca sam ja razgovarao sa njim i rekao zašto, on se, u stvari, hvalio sa tim da on ima prohodnost do kabinata da direktno šalje informacije i predsjedniku i drugim agencijama novinskim u Beogradu. Međutim, te njegove informacije su bile tako preувелиčавane da sam ja čuo iz nekih novinarskih krugova da prosto su uvijek bile podložne posebnom provjeravanju. Mislim da je on tu bio samo pokriće za drugog čovjeka, koga ja nisam upoznao, a koji je kontrolisao posebnu sobu za šifriranje, za slanje šifara, znači nekome van Knina. Ja nikada nisam otkrio kome, obzirom da je Jovica Stanišić u avgustu mjesecu 1990. godine takođe bio u Kninu sa Martićem. Tada sam ga ja upoznao. Moj je naknadni zaključak da je moguće da je njemu slao te informacije ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine, vratimo se na 17. avgust 1990. godine. Vi ste rekli da se oružje delilo. Da li je to oružje posle toga vraćeno ili su ljudi zadržali oružje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ljudi su zadržali oružje. Bili su pozvani 10. septembra da vrate oružje, međutim ono nije vraćeno. 10. septembra, nakon razgovora predsjednika opština Knina i Lapca i predstavnika opštine Gračac sa ministrom unutrašnjih poslova Hrvatske i predsednikom Vijeća opština Sabora Hrvatske, ljudi nisu vratili tada oružje. Dio oružja je vraćen u januaru mjesecu 1991. godine, kada je Predsjedništvo Jugoslavije naredilo

da se razoružaju paravojne formacije na teritoriji Hrvatske. Tada je dijelom vraćeno Jugoslovenskoj narodnoj armiji.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su barikade bile uklonjene nakon što se saznalo da se Hrvati ne približavaju?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa barikade su postavljene da bi se sačuvalo održavanje referenduma, međutim one nisu uklonjene ni kasnije. Negdje početkom avgusta, septembra, krajem avgusta je došlo do eskalacije incidenta na području Knina, oko Knina, susjednih opština, tako da je stanje praktično eskaliralo nakon 10. septembra 1990. godine, umjesto da se smiruje. Tako da barikade nisu uklonjene sve do aprila mjeseca 1991. godine, kada je milicija uspostavila stalnu kontrolu i svoje ljude, znači od aprila 1991. godine milicija je formacijski, da kažem, došla ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak jedan. Gospodine C-061, imamo jako puno informacija u ovom Predmetu i bilo bi od velike koristi ukoliko biste se skoncentrisali na pitanje i odgovorili na pitanje što je kraće moguće, pa onda sačekali sledeće pitanje. Možda ćemo na taj način da radimo što je brže moguće.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je hrvatska policija ikada ponovo zauzela kontrolu nad Kninom, dakle pre 1995. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada spominjete policiju koja je imala kontrolu 1991. godine, o kojoj policiji govorite?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: O miliciji Krajine koja je saradivala sa instruktorima iz Srbije i bila pod kontrolom instruktora Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, potrebno je da na kratko pređemo ponovo na privatnu sednicu.

Privatna sednica, odlukom Pretresnog veća otvorena za javnost

sekretar: Sada smo na privatnoj sednici.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine, vi ste već rekli da ste avgusta 1990. godine se susreli sa nekim iz Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije. Recite nam kako je do toga došlo, s kim ste se sastali i gde ste se sastali?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Krajem avgusta 1990. godine pozvao me je Milan Martić u jednu kafanu između Knina i Golubića i tamo sam došao i upoznao me je sa čovjekom koga je predstavio kao čovjeka iz Srbije. Nisam siguran da li je rekao iz MUP-a Srbije. Ja nisam bio u mogućnosti da stupim u jači kontakt sa tim čovjekom, ali mi je taj čovjek, Jovica Stanišić, jer ga je Martić tako predstavio, krajem januara 1991. godine rekao da je on bio sa mnom i nakon susreta rekao mi je njegov komentar, da sam bio tada uzdržan, nepovjerljiv prema njemu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: To znači da ste se sa Jovicom Stanišićem sastali u Kninu, u Golubiću, ali da to tada niste znali, odnosno niste znali ko je on tada, već ste to kasnije saznali. Je li to želite da kažete?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A koja je bila svrha tog sastanka, susreta sa Stanišićem?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Martić je htio da me predstavi tom određenom čovjeku koji je njemu nešto značio.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A šta je Stanišić radio u Kninu avgusta meseca 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne znam tačno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pre nego što se vratimo na javnu sednicu, postaviću vam još jedno pitanje. U leto 1990. godine da li ste vi bili pozvani na razgovor sa Tuđmanom?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, nakon 10. septembra, neko vrijeme iza 1990. godine, predsjednik opštine Sinja, Jerko Vukas, prenio mi je poruku od predsjednika Tuđmana, da Tuđman želi da sa mnom razgovara.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da i da li ste otišli na razgovor s njim?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ja sam prihvatio i rekao sam da to bude javno, znači susret sa kojim će biti upoznata javnost, ali nije došao odgovor sa njegove strane i do susreta nije došlo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Mislim da je rešenje, kako bismo bili više na javnoj raspravi to, ukoliko ja ne bih govorila svedoku, na primer, o tome da li je on bio predsednik opštine i takve stvari i možda ako bi svedok mogao da govori u trećem licu, a ne u prvom licu. Dakle, kada god govori o nekom organu ili nekom odboru, savetu, dakle da govorite u trećem licu, a ne u prvom licu, a naravno kada god bude bilo važno preći ćemo na privatnu sednicu.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Razumijem. Pokušaću.

(otvorena sednica)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su političari iz SDS-a u to vreme i predstavnici Izvršnog veća, pokušavali da pronađu miroljubivo rešenje, dakle da pregovaraju sa Hrvatima u leto 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da. 10. septembra je došlo do susreta predsjednika opština Knina, Lapca i Gračaca sa predstavnicima hrvatske vlade. Na tom sastanku dogovoreno je da se svi sporovi rešavaju kroz institucije Republike Hrvatske i da se počne vraćati oružje oduzeto od stanice milicije u Kninu i drugim mjestima i da se u Vladi Hrvatske pokrene inicijativa da se u Kninu formira Sekretarijat unutrašnjih poslova.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih svedoku da pokažem dokazni predmet 352, tabulator 2. Radi se o jednom saopštenju od 10. septembra 1990. godine, kako bi se rešili sporovi sa Hrvatima i to putem pregovora. Da li se to odnosi na ono šta ste upravo spomenuli, dakle na pokušaje da se pronađe miroljubivo rešenje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je. To je to.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je, u stvari, bilo planirano da se hrvatska policija vrati na područje Knina?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Hrvatska policija nije ni otišla sa područja Knina, znači planirano je da se organizaciono novo Ministarstvo unutrašnjih poslova Hrvatske organizuje na području Knina u rangu Sekretarijata unutrašnjih poslova, a ne u rangu stanice milicije koja bi bila podrijeđena Sekretarijatu unutrašnjih poslova iz Šibenika.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ovaj pokušaj da se pregovorima dođe do mirnog rešenja, da li su se tome suprotstavile paralelne strukture u Kninu, onako kako ih vi nazivate?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je. Vrlo energično, sa prijetnjama fizičkom likvidacijom jednom od potpisnika ovog dogovora sa srpske strane.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ko je vršio te pretnje? Da li možete da navedete barem jednu osobu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jovo Vitas.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ko je on?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Čovjek blizak Martiću i Dušanu Orloviću, odnosno član paralelne strukture, kako sam ih ja uočio.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je gospodin Milošević imao određeni stav vezano za ove pregovore između lokalnih Srba i hrvatskih vlasti, ako vam je poznato?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ja ne znam za to.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Spomenuli ste one oružane grupe i takođe ste rekli da su one nastavile da postoje. Da li se bilo šta desilo oktobra 1990. godine i to na Kordunu i Baniji, a vezano za to?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Eskalacija incidenata, znači povećan broj incidenata se dešavao na području oko Knina, a posebno je veliki broj incidenata i sukoba između srpskog stanovništva, naoružanih grupa srpskih i hrvatske policije bio na području Banije i Korduna. Oktobar mjesec je karakterističan da je intenzitet tih sukoba i incidenata, da kažem figurativno, se preselio sa područja Knina na područje Banije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada spominjete incidente, šta pod tim podrazumevate? Šta se konkretno desilo? Ko je šta uradio?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Oko Knina mnogi su se dešavali, minirana pruga, prodavnice određenih ljudi po Kninu, kiosci štampe, nekakvih javnih uređaja od Šibenika. Mnogo takvih provokacija, a na području Banije ono što su mediji prenosili i što se znalo, to su bili sukobi hrvatske specijalne policije sa naoružanim Srbima sa tog područja.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada govorite o radnjama i o kioscima, ko su bili vlasnici tih objekata? I recite nam takođe ko je provokirao?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Vlasnici su bile društvene firme iz Zagreba, posebno novinska kuća "Vjesnik" ili građani albanske narodnosti i hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ko je vršio te provokacije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ljudi iz ove grupe koja se zvala "Savjet narodnog otpora".

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su te aktivnosti izazvale određene reakcije kod hrvatske policije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Reakcije hrvatske policije su bile i prije toga, u smislu preuzimanja kontrole u Kninu, a u to vrijeme, znači u oktobru mjesecu, bilo je prosto obavještanja, čini mi se, koliko, znači, hrvatska policija u tom nereagovanju na terenu ... Hrvatska policija nije imala pristup na to područje, znači, policija pod nadležnošću Vlade Hrvatske, a policijske stanice na tom području nisam čuo da su završavale istragu i otkrivala ko su počinioci. Nisu to barem javno prezentovali.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ako sam vas dobro shvatila, rekli ste da osobe koje su vršile te provokacije, da su to bili pripadnici Saveta narodnog otpora? Da li sam vas dobro shvatila?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A zašto su oni to radili?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Po mom shvatanju želili su provokacije i incidente. Ja bih rekao iz osnovnog razloga da se društvena kriza na tim prostorima Hrvatske uzdigne ili eskalira na takav stepen, da bi se od strane Jugoslavije moglo uvesti vanredno stanje na tom području. Vanredno stanje koje bi, naravno, suspendovalo ovu vlast, postojeću vlast na tom području. Hrvatsku vlast.

SUDIJA MEJ: A kojoj etničkoj grupi su pripadali pripadnici Saveta narodnog otpora?

SVEDOK C-061: Srbima. To su bili Srbi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I ako sam vas dobro shvatila, radilo se o Srbima okupljenim oko Milana Martića?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Imam samo jednu molbu. Ja apsolutno ništa ne razumem, ovaj, od ovoga šta govori svedok, zato što mnogo lagano govori, tako da se ne čuje apsolutno ništa. Ja bih molio svedoka ako može da govori malo glasnije i da približi mikrofon sebi.

SUDIJA MEJ: Gospodine C-061, evo, čuli ste molbu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su srpski političari u Kninu, dakle iz SDS-a i Izvršnog odbora, zar nisu oni mogli da spreče te oružane grupe, dakle da ih spreče u tim njihovim provokacijama?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne. Sa tim je upoznat i Vasil Tupurkovski, član Predsjedništva Jugoslavije, kada je početkom oktobra dolazio u Knin. Oni nisu bili pod kontrolom lokalnih vlasti, niti SDS-a, iako su u toj grupi učestvovali i članovi SDS-a.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Što se tiče Vasila Tupurkovskog, da li vam je poznato da li je on preuzeo bilo šta u vezi s onim šta je čuo od ljudi iz Knina?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: On je član Predsjedništva Jugoslavije. Članovi Predsjedništva Jugoslavije i savezna vlada su uputili posmatrače iz, mislim Saveznog sekretarijata unutrašnjih poslova na to područje i mislim da je rezultat njihove aktivnosti bilo određeno smirivanje stanja u to vrijeme, u avgustu 1990. godine, pardon, u oktobru 1990. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih svedoku da pokažem dokazni predmet Tužilaštva broj 351, tabulator 14. Radi se o Statutu Srpske Autonomne Oblasti Krajine. I takođe se radi o odluci Skupštine Opštine Knin od 20. decembra 1991. godine, o implementaciji Statuta Srpske Autonomne Oblasti Krajina. Gospodine, zašto su ove mere preduzete decembra 1990. godine? Dakle zašto je tada formirana SAO Krajina?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Formirana je iz razloga da se završi konstituisanje Zajednica opština Sjeverne Dalmacije i Like, na način da se formira

Srpska Autonomna Oblast Krajina ili možda županija u Hrvatskoj, na osnovu odredbi do tada važećeg Ustava Republike Hrvatske, zanemarujući amandane koji su 25. jula donešeni na taj ustav. Znači, konstituisana je Srpska Autonomna Oblast Krajina tada, da bi se, njeno konstituisanje normativno se desilo pre 23. decembra, kada je donešen novi Ustav Republike Hrvatske, u čijem prijedlogu je bilo da se srpski narod u Hrvatskoj briše kao konstitutivni narod Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Gospodine, prema članu 1 ovog Statuta, ovde se kaže: "Srpska Autonomna Oblast Krajina treba da bude autonomna oblast, teritorijalna autonomija u sastavu Republike Hrvatske". Koja vrsta autonomije je bila ...

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koja vrsta autonomije se tražila? Dakle ovaj statut je obuhvatao koju vrstu autonomije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Regionalnu autonomiju u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U članu 4 statuta navode se teritorije koje obuhvata SAO Krajina i tu stoji da "SAO Krajina ima teritoriju koju sačinjavaju teritorije sadašnje Zajednice opština Severne Dalmacije i Like, zatim teritorije opština sa većinskim srpskim stanovništvom koje donesu odluku o pristupanju Srpskoj Autonomnoj Oblasti Krajina, kao i naselja u kojima većinu stanovništva čine pripadnici srpskog naroda, a koji se referendumom izjasne za priključenje jednoj od postojećih ili novouspostavljenih opština sa većinskim srpskim stanovništvom." A koje su se opštine zaista i priključile SAO Krajini, osim onih opština koje su već bile u okviru Zajednice Severne Dalmacije i Like?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Od šest opština Sjeverne Dalmacije i Like, pripojile su se opštine, sukcesivno, ne sve od jednom: Dvor na Uni, Glina, Kostajnica, Vrgin Most, Vojnić i Pakrac.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U članu 5 spominje se glavni grad, to je Knin i u celom ovom dokumentu na više mesta spominje se pravni okvir unutar koga će funkcionisati SAO. Na primer u članu 6, tačka 7, govori se o sprovođenju zakona i drugih propisa kao i opštih zakonskih akata Republike Hrvatske i federacije, čije je provođenje povereno okružnim organima. Da li

je plan bio da ova SAO, dakle ova oblast funkcionise unutar Republike Hrvatske i unutar jugoslovenske federacije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Predviđeno je da funkcionise unutar Republike Hrvatske, kao članice jugoslovenske federacije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A u članu 8 vidimo organe SAO, to su Skupština, Izvršno veće i predsednik Izvršnog veća. Da li je to zaista i bilo tako?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Od 21. decembra 1990. godine do 30. aprila 1991. godine postojali su kao privremeni organi. Znači predsednici opština vršili su svoje funkcije kao privremeni organi, znači da, na ovaj način. Tako sam rekao.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, potrebno je da odemo na privatnu sednicu zbog dva pitanja.

Privatna sednica, odlukom Pretresnog veća otvorena za javnost

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ko je izradio nacrt Statuta?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Nacrt Statuta radio je Borivoje Rašuo i profesor Ratko Marković.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Možemo da se vratimo na javnu sednicu.

(otvorena sednica)

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ko je bio profesor Ratko Marković?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Profesor Pravnog fakulteta u Beogradu i član rukovodstva Socijalističke partije Srbije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Socijalističke partije Srbije, odnosno partije gospodina Miloševića?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ko je bio gospodin Borivoje Rašuo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Borivoje Rašuo bio je stručni saradnik u Marksiističkom centru Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, kasnije direktor u Jugoslovenskom zavodu za novinarstvo, čovek koji je bio blizak političkim krugovima u Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Treba mi pomoć poslužitelja. Pokazala bih svedoku dokazni predmet 351, odnosno dokument pod tabulatorom 15. Reč je o nacrtu odluke od 19. decembra 1990. godine, odnosno sprovođenju Statuta Srpske Autonomne Oblasti Krajina. Prepoznajete li ovo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da. Ovo je bio prijedlog, on je usvojen kad i statut, 21. decembra.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ponovo uz pomoć poslužitelja 351, tabulator 19, molim vas da se pokaže svedoku. Reč je o odluci o sprovođenju Statuta Srpske Autonomne Oblasti Krajine, datum je 26. decembar 1990. godine, je li tako?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ovo je pogrešno, to je 20. decembra 1990. godine. Neko je izvršio naknadno ovu ispravku.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A ispravan datum je 20. decembar 1990. godine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na osnovu Statuta opštine su mogle da se pridruže SAO, odnosno da pristupe u Srpsku Autonomnu Oblast, a ja bih sada htela s vama da pogledam primer jednog takvog akta, dokazni predmet 352, tabulator 3. Moliću vas da pogledate ovaj dokument, odnosno odluku o usvajanju Statuta Srpske Autonomne Oblasti Krajina. U ovom slučaju reč je o opštini Knin koja pristupa u SAO, je li tako?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vi ste nam već pomenuli koje su to opštine pristupile SAO, između ostalih i opština Pakrac. Da li su oni učestvovali u radu organa SAO, mislim na opštinu Pakrac?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne. Opština Pakrac je, čini mi se 20. februara 1991. godine donela odluku o pristupanju SAO Krajini, a nikad je nije

realizovala. Znači nikada opština Pakrac nije se uključila u rad institucija SAO Krajine

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala. Sam dokument nije potrebno analizirati. Osim opština koje su pristupile u SAO, da li su i neke mesne zajednice pristupile u SAO i kao jesu, kako?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Bilo je pristupanja mesnih zajednica na način tako što su se prvo morale referendumom izjasniti za pripajanje jednoj od opština u SAO Krajini i na taj bi način kao deo te opštine mogle postato deo SAO Krajine. Na taj način su se pripojile mnoge mjesne zajednice iz mnogih susjednih opština koje do tada nisu bile u SAO Krajini. Možda jedna četvrtina prostora i stanovništva je na takav način uključena u SAO Krajinu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na početku, kad smo gledali onu kartu, vi ste spomenuli Plaški i delove opštine Zadar. Koje druge mesne zajednice su se pripojile, mislim prvenstveno na područje Knina? Koje mesne zajednice su pristupile?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: U području Knina su pristupile mjesne zajednice sa područja opštine Sinj, Otišić, Poljane, Laktac i djelovi još nekih mjesnih zajednica. Sa područja opštine Drniš, mjesne zajednice Bobodol, Tepljuh, Miočić, Biočić, Tanjane, Štikovo, kasnije Baljci. Sa područja opštine Šibenik dosta mjesnih zajednica kao Bratiškovci, Bribir. Ima ih više, sad da ne nabrajam sve. To su mjesne zajednice koje su se pripojile opštini Knin sa područja drugih opština.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su to sve bile opštine sa srpskim većinskim stanovništvom, oprostite, mesne zajednice?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kako su se finansirale opštine pre stvaranja SAO?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Finansirale su se iz prihoda koji su zakonom određeni da pripadaju opštinama i finansirale su se iz prihoda, takozvanih dodatnih sredstava iz republičkog budžeta.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Iz hrvatskog, dakle, budžeta?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Iz budžeta Republike Hrvatske.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to u jednom trenutku prestalo i ako jeste, kada?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa do oktobra mjeseca 1990. godine, znači od, hrvatskim terminom rečeno, "balvan revolucije" u Kninu i okolo, Vlada Hrvatske je počela obustavljati ta dopunska sredstva iz budžeta, opštinama za koje je smatrala da ne poštuju odluke Vlade Republike Hrvatske i to je trajalo do kraja 1990. godine, početka 1991. godine. Svim opštinama koje su bile u sastavu SAO Krajine obustavljena su ta dopunska sredstva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja pokazala bih svedoku dokazni predmet 352, tabulator 8. U zaključku stoji da se Izvršna veća skupština obavezuju da upute skupštini opštine predlog odluke o obustavi uplate sredstava budžetu Republike Hrvatske do visine obustavljenih dopunskih sredstava budžetima opština. Da li je to bila reakcija opština koje su bile u sastavu SAO, na blokiranju ovih sredstava?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Jeste. Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kakva su lokalna sredstva opštine imale koja su zadržana umesto da se prebace na hrvatsku vladu?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Sistem naplate poreza, doprinosa, taksi bio je takav da su se oni odmah u određenoj podružnici Službe društvenog knjigovodstva razvrstavala prema korisnicima. Znači na području svake opštine odmah je Služba društvenog knjigovodstva razvrstavala sredstva taksi i izvornih prihoda opština opštinama. Znači i na taj način, a druga sredstva, znači sredstva državnih poreza su uplaćivana u budžet Republike Hrvatske u ovom slučaju i deo tih sredstava, kako smo napred maloprije komentarisali, vraća. Znači opština je, u stvari, donosila odluku, ovo je išlo prema Službi društvenog knjigovodstva, da ta sredstva koja su pripadala Državnom uredu Hrvatske, a koja su se naknadno vraćala opštinama, budu odmah zadržana na području opštine na kojoj su se ubirala. Znači takse, naše opštine su se finansirale iz taksi, iz izvornih prihoda opština i iz ovih prihoda poreskih.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Lokalna sredstva proizvedena u opštinama, da li su ona bila dovoljna za rad opština ili je bila potrebna i pomoć spolja?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa iz ovoga se vidi da opštine u SAO Krajini su pripadale nerazvijenom području Republike Hrvatske i nisu imale dovoljno svojih izvornih prihoda za finansiranje opštinske administracije i zbog

toga je iz budžeta Republike Hrvatske, iz dela koji se ubirao porezom, opštinska administracija finansirana do tada. Znači nakon toga, kad je Republika Hrvatska ukinula dodatne izvore prihoda, opštine su se morale obraćati za pomoć, znači za solidarnu pomoć onome ko im je mogao pomoći.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I kome ste se, ne mislim na vas lično, već na opštine, kome ste se obratili za tu pomoć?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa obraćali smo se za pomoć, svaka opština prema svom nahodanju ili prijateljskoj opštini u Srbiji ili lično kod predstavnika vlasti Republike Srbije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kako je to rađeno u Kninu, odnosno kako je to izgledalo u praksi? Šta ste zapravo u Kninu uradili kako biste dobili novac za, na primer, zdravstvo ili penzije?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Knin je bio razvijeniji centar u Krajini i zdravstvo se moglo finansirati iz svojih prihoda, ali za dopunska sredstva, materijalna, pre svega sredstva u zdravstvu, kasnije u školstvu, morao se obraćati, tako recimo, Knin je dobio udžbenike na poklon iz Crne Gore. Zdravstvo je takođe riješavalo svoje probleme sa nadležnim ministarstvima zdravlja i zdravstvenim ustanovama u Srbiji. Probleme duga fabrike, "Tvornice vijaka" u Kninu, taj dug je bio između 40 i 60 miliona dinara, riješen je uz podršku predsjednika Republike Srbije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pre nego što se vratimo na ovo šta ste sada rekli, spomenuli ste da su te opštine bile deo sistema SDK u Hrvatskoj. Da li se to promenilo? Da li ste se vi obratili drugoj takvoj službi?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa početak obraćanja jeste bio obraćanje drugoj službi, jeste bio razlog zbog toga što je Služba društvenog knjigovodstva Hrvatske, odnosno po nalogu Vlade Hrvatske, isključivala, blokirala žiro-račune ustanova na području Krajine i preduzeća. I ta preduzeća i ustanove, da bi mogli normalno funkcionisati u platnom prometu, morali su se osloniti na drugu službu, tako da su neka preduzeća i ustanove iz Krajine otvarala svoje dopunske račune, duple račune u Službi društvenog knjigovodstva u Srbiji, odnosno u Službi društvenog knjigovodstva koja se zvala "Filijala 6", na Novom Beogradu, takozvane "nerezidentne račune". Kasnije u 1991. godini, objedinjena sredstva društvenog knjigovodstva u Krajini povezana su direktno sa sistemom Službe društvenog knjigovodstva Srbije preko "Filijale 6" na Novom Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada je uspostavljen kontakt sa ogran-
kom SDK u Novom Beogradu, ko je pregovarao na strani SAO Krajine i na
strani Beograda?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa po mom saznanju u Beogradu je bio uklju-
čen ministar za Srbe van Srbije, Slavko Cvijan i ljudi iz, direktori i zamenici
direktora filijale na Novom Beogradu, a iz Krajine predsjednici opština, direk-
tori preduzeća, ustanova.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zamenik direktora SDK u Novom Beo-
gradu je bio ko?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Mirko Konjikušić.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je on bio povezan sa Slobodanom
Miloševićem?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: On je mogao biti povezan preko Službe dr-
žavne bezbjednosti. Ja sam čuo od njega da je ranije radio u Službi državne
bezbjednosti i da ima vezu sa Jovicom Stanišićem, dok direktor Službe dru-
štvenog knjigovodstva ima vezu sa ministrom unutrašnjih poslova Srbije,
Radmilom Bogdanovićem, odnosno bivšim ministrom. 1990. godine mini-
strom, a posle bivšim ministrom. To sam čuo od njih.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kada ste vi to čuli za Mirka Konjikuši-
ća, odnosno kad ste čuli da je on pripadnik Službe državne bezbednosti? Ko
vam je to rekao i kada?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: On mi je rekao u drugoj polovini januara
1991. godine. Jednom prilikom kada je posmatrao službenike Državne bez-
bjednosti u jednoj pratnji, pa je komentarisao kako će im skinuti točak sa
auta, da on zna kako se to radi, da je on radio sa njima i da su oni takvi i takvi
ljudi, opisivao ih je. Tom prilikom mi je pričao o sebi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja pokazala bih sve-
doku dokazni predmet 352, tabulator 9. Ovo je odluka o privremenom na-
činu finansiranja opština u Srpskoj Autonomnoj Oblasti Krajina. 19. januara
1991. godine u članu 1 ove odluke stoji sledeće u vezi sa načinom finansira-
nja. Oprostite, u članu 2: "Obustavlja se uplata osnovnog poreza na promet
koji će se po postignutom dogovoru sa savezanim organima obračunavati i
uplaćivati na račun federacije". Da li se ovo odnosi na ono šta ste malopre
rekli o SDK Srbije, filijali u Novom Beogradu? Šta ovo znači zapravo?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ovo znači korak više od obustave dopunskih sredstava iz budžeta Republike Hrvatske, znači obustavu celokupnog poreza koji je Vlada Hrvatske naplaćivala na području SAO Krajine. Znači ovo je veća stepenica za finansiranje, s tim što je, znači, preduzeto da se ovaj porez obračuna i uplaćuje na račun federacije, a odatle da se finansiraju potrebe SAO Krajine. Što se tiče Službe društvenog knjigovodstva, znači to bi bio legalan način za obavljanje tog posla, znači platnog prometa, u smislu plaćanja i evidentiranja plaćanja.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja bih sada pokazala svedoku 352, tabulator broj 10. To je dokument u kom je reč o sednici održanoj 19. januara 1991. godine u Kninu. U dnevnom redu spominje se nešto u vezi s finansiranjem opština. Da li je to sednica na kojoj su donete te odluke?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da. Ovo je to što smo malopre razgovarali.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Praktično govoreći, kako je filijala SDK Novi Beograd bila integrirana u ove finansijske transakcije? Kako je to izgledalo u praksi?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Na početku, rekao sam, svi subjekti koji su učestvovali u platnom prometu, znači javne ustanove, preduzeća, opštine, svi oni koji su imali svoj žiro račun, otvarali su taj račun u "Filijali 6" na Novom Beogradu i preko njega su sva plaćanja. Od sredine 1991. godine uspostavljen je objedinjeni sistem Službe društvenog knjigovodstva na području Krajine, pa preko centrale Službe društvenog knjigovodstva u Krajini, ona je bila povezana sa "Filijalom 6" na Novom Beogradu i na taj način bila priključena na sistem društvenog knjigovodstva, odnosno obavljanja platnog prometa na prostoru Jugoslavije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li to znači da je SDK Krajine bila deo SDK Srbije, onda kada je uspostavljen?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Stvarno da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Časni Sude, uz pomoć poslužitelja pokazala bih svedoku dva dokazna predmeta koja se tiču ove teme, dokazni predmet 352, tabulator 11 i 12. Tabulator 11 je odluka od 16. maja 1991. godine, odluka o Službi društvenog knjigovodstva Srpske Autonomne Oblasti Krajina. Ako pogledate član 5 videćete da tu stoji: "U obavljanju svojih

poslova, služba saraduje sa organima SAO Krajine i Republike Srbije". Drugi dokument nosi isti datum, reč je o rešenju o imenovanju vršioca dužnosti generalnog direktora Službe društvenog knjigovodstva SAO Krajine. Ne moramo u detalje analizirati ove dokumente.

SUDIJA MEJ: Gospodo Uerc-Reclaf, zasedaćemo do 13.55, znači imate još 10 minuta, pa će popodnevna rasprava da počne 10 minuta kasnije zbog toga. Ne znam, nisam siguran da imamo prevod značenja "Službe društvenog knjigovodstva". Možda biste mogli da nam pomognete u vezi s tim.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Imamo nekoliko izraza na engleskom. Naime, Služba društvenog knjigovodstva se prevodi ponekad kao "*Public Auditing Service*", a drugog prevoda sada ne mogu da se setim. Možda "*Public Accounting Service*", ali, u svakom slučaju, veštak kog će da pozove Tužilaštvo, gospodin Morten Torkildsen (Morten Torkildsen) će da govori o ovoj temi i osvrnuće se na funkcioniranje službe kao takve. Reč je zapravo o jednom sistemu kontrole novčanog prometa. Gospodine svedoče, u kom razdoblju je funkcionirao ovaj sistem, dakle SDK putem Srbije? Drugim rečima, ova saradnja između dva SDK, da li se ona nastavila sve do operacije "Oluja"?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je. Od maja 1991. godine do avgusta 1995. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je gospodin Milošević znao za ovaj sistem saradnje?

SUDIJA MEJ: Pa mislim da svedok ne može da odgovori na to pitanje. Gospodine svedoče, da li vi nešto eventualno znate šta bi nam pomoglo da utvrdimo da li je to gospodin Milošević znao ili ne?

SVEDOK C-061: Ja jedino mogu reći da je mogao znati preko Vlade Srbije koja je kontrolisala ovaj sistem, a da li je znao tačno, ja ne znam, ali verujem da jeste.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Još bih jedan dokazni predmet pokazala svedoku, to je 352, tabulator 14. Ovo je pismo koje nosi datum 12. maj 1992. godine a uputila ga je Vlada Republike Srpske Krajine Vladi Republike Srbije, Vladi Republike Crne Gore i guverneru Narodne banke Jugoslavije. U

njemu je reč o propisima koji se tiču Narodne banke. Videćete ovde sledeću rečenicu: "Nastankom Republike Srpske Krajine prestali su da važe propisi Republike Hrvatske, a nastavljena je primena zakona i zakonskih propisa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije". Takođe se navodi sledeće: "Između ostalih zakona na području Republike Srpske Krajine, važili su, a važe još i danas Zakon o Narodnoj banci Jugoslavije i Zakon o jedinstvenom monetarnom poslovanju narodnih banaka republika i narodnih banaka autonomnih pokrajina". Dalje stoji: "Od dana početka ratnog stanja na području Republike Srpske Krajine, bankarsko poslovanje i platni promet vode se preko poslovnih banaka i filijala Službi društvenog knjigovodstva sa područja Republike Srbije". Da li to znači da je za vreme postojanja RSK postojalo ovakvo stanje?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A novi Ustav SRJ iz 1991. godine to nije promenio ili je imalo nekavog uticaja?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Izvinjavam se, iz koje godine? Ustav iz koje godine?

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: 1992. godine.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da. Ne znam koje su ustavne odredbe, ali ništa se nije promenilo, znači čak je ta saradnja učvršćena institucionalno, uključujući i Narodnu banku Jugoslavije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je SAO Krajina u jednom trenutku imala budžet?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da. Formiranje budžeta SAO Krajine počelo je sa formiranjem Vlade SAO Krajine od kraja maja 1991. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kako se finansirao budžet?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Iz poreza koji se ubirao na području Krajine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to bilo dovoljno ili ste dobijali neku podršku van Krajine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Ne, to nije bilo dovoljno, čak ni za funkcionisanje administracije koja se uspostavljala. Pomoć smo dobijali iz Srbije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A na koji način je to bilo sprovedeno?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako što bi podneli ministru u vladi za svoje potrebe, direktori preduzeća za svoje potrebe, direktori ustanova za svoje potrebe ili predsjednici opština za svoje potrebe, odlazili u Srbiju i kod određenih institucija, ministarstava, ustanova, preduzeća, opština dobijali podršku i pomoć.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kako se finansirala policija?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa policija se nije finansirala iz budžeta Krajine, odnosno izuzev jedne male tranše u leto 1991. godine. Policija se finansirala iz Srbije preko Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kako je to izgledalo u praksi? Jesu li dobijali gotovinu ili su imali račun kod SDK, ako znate?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa na početku su dobijali gotovinu, znam da su dobijali gotovinu, materijalno-tehnička sredstva i gotovinu, a kasnije su otvorili račun. Kasnije je Ministarstvo unutrašnjih poslova Krajine imalo i račun.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zašto finansiranje policije nije bilo obuhvaćeno budžetom SAO Krajine?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa početkom 1991. godine nije bilo planiranih prihoda i rashoda za budžet, međutim to nije bio osnovni razlog, već je bio nedostatak sredstava. SAO Krajina je bila tek u konstituisanju, ona se sastojala od asocijacije samoupravnih opština i njeni prihodi su bili mali. Nije imala dovoljno.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kako se finansirala Teritorijalna odbrana u to doba? Mislim na srpsku TO.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Pa do avgusta 1991. godine, službenici u opštinskim štabovima Teritorijalne odbrane koji su bili stalno zaposleni, dobijali su platu od opština, a nakon što su izbili oružani sukobi, pošto je Jugoslovenska narodna armija ušla u rat i TO se uključila u sastav JNA, finansirana je preko sistema finansiranja JNA, znači od Jugoslovenske narodne armije. Kasnije je planirano da ona ima i posebno finansiranje, ali to je bilo tek od 1992. godine. Znači tokom 1991. godine u najvećoj meri je tako bilo kako sam rekao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja želim da pokažem dokazni predmet 352, tabulator 76. Molim vas da se stavi pred svedoka. Reč je o konkretnom zahtevu koji je uputio Milan Martić Republici Srbiji, odnosno Ministarstvu odbrane u Beogradu, a nosi datum 18. septembar 1991. godine. Gospodine svedoče, ako pogledate zaglavlje i potpis i pečat, šta mislite da li je reč o autentičnom dokumentu? Možete li išta u vezi s tim da komentarišete?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Da, to je autentični dokument. Ali pečat nije pečat Glavnog štaba TO, već je to pečat TO opštine Knin. Drugi je ...

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Oprostite, nismo čuli zadnji dio rečenice, pretiho ste rekli u mikrofon.

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Dokument je autentičan, s tim što su umesto pečata Glavnog štaba TO, upotrebljeni pečati štaba Teritorijalne odbrane Knin.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Prepoznajete li potpis gospodina Martića?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: To je uobičajeni potpis kakav sam ja viđao u njegovim potpisima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A druga osoba čije ime ovde vidimo, Savo Radulović, ko je on?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Komandant opštinskog štaba TO u Kninu u vrijeme.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Nećemo se detaljno time baviti, samo potvrdite. Riječ je o zahtevu u odnosu na nekoliko organizacija Teritorijalne odbrane: Knin, Benkovac, Gračac, Vrgin Most, Glina, Dvor na Uni, zahtev za municijom i opremom i oružjem, je li tako?

SVEDOK C-061 – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, ovo je pogodan trenutak.

SUDIJA MEJ: U redu. Sad ćemo da prekinemo sa raspravom za danas. Gospođo Uerc-Reclaf, nas malo brine vreme, kao što smo već naznačili. Mislim da vi niste još prešli ni četvrtinu ovog svedočenja. Znae da imamo određena vremenska ograničenja i prvobitna procena za ovog svedoka je bila 14

sati. Mi smo zaključili da s obzirom na to kako stvari teku, možemo da vam damo 16, odnosno četiri dana. Prvo smo rekli tri, ali, evo, dajemo vam četiri, pa vas molim da završite za to vreme.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Hvala, časni Sude, mislim da zapravo idemo prilično brzo.

SUDIJA MEJ: Gospodine svedoče, molim vas da se vratite sutra ujutro u 9.00 kako bismo nastavili sa vašim svedočenjem.

Fond za humanitarno pravo